

București-Lancet

Ára 5 lei

Csülörfők
1931 * július 23

Főszerkesztő
Szele Béla dr.

165. szám
XXXVII. évtolyam

Ára 5 lei

Versaillestől Londonig

Iria: Kőrösi Sándor

A német főminiszterek, Brüning és Curtius, megjárták hát Páris és főképpen az általános világgazdasági válság enyhítését célzó amerikai akció sikere kedvéért kielégítették a francia hiúságot, beképzeltséget és gögőt. Mert tisztán a franciák s a maguk kedvéért aligha játszották volna végig az indokolatlan Canossa-járnak ezt a porhintő szcenáriumát is, még mai súlyos, katasztrófával fenyegető helyzetükben sem.

Ami ugyanis az utóbbi időben s különösen az elmúlt héten Németországban végbement, az mindenekelőtt Franciaországot, illetőleg ennek fenhéjázóan konok és önző politikáját vádolja. Versailles-t és mindazt, ami a mögöttünk levő tizenkét esztendő alatt a versaillesi és a többi párisi környéki békediktátumok jegyében, szellemében, még pontosabban értelmében történt. Ha a két esztendővel ezelőtti ránczudult világgazdasági válság olyan végzetessé válható megpróbáltatások elé állította Európa legnagyobb részében megszerpeztett nagyipari államát s általa az egész kapitalizmust, úgy ennek főoka elvitathatatlanul azokban az állapotokban rejlik, amelyeket a békeszerződések vak bosszúvágyban irt rendelkezései teremtettek s amelyeket Franciaország, mint a párisi környéki diktátumok betartásának a főcsőze, ugyanazzal a vak makacssággal erőszakolt mindmáig, mint a győzelem toporzékoló mámorában.

A békeszerződés olyan súlyos hadisarc-terheket rótt az egyébként is megrendített Németországra, amelyeknek a viselese napjainkban, amikor a kapitalista világgazdaság nemcsak konjunkturalis, hanem szervi válságban is győtrődik, képtelenségnek bizonyult. A maga kiapaszított és mindenképpen lekötött erejéből Németország alapján véve eddig sem fizette, nem tudta fizetni a borzalmas „jóvátételi” terheket. Előbb mesterséges vércsapolást kellett magán végeznie az 1923-beli páratlan inflációval, majd egyre-másra kellett felvennie a külföldi kölcsönöket, hogy — úgy-ahogy — eleget tessen botcsinálta kötelezettségeinek. Ugy a Dawes-tervet, mint két évvel ezelőtti a Young-tervet csakis egyidejűleg felvett nagy dollárkölcsönök segítségével tudta teljesíteni.

Érthető ez, hiszen a rárótt irtózatosságot törlesztéséhez nem kapott megfelelő kereseti lehetőségeket is. Ellenkezőleg, Franciaország és szövetségesei mindent elkövettek, hogy ne juthasson újabb piacokhoz. Így a világválság a munkanélküliség milliói tömegével és termelőképtelenséggel még felig sem kihasználta fokozottan, hogy azután erre az évre legalább husz százalékkal lecsökkentse nemzeti termelésének az értékét s ilyenformán ugyanennyivel emelje terheit.

Már hónapokkal ezelőtt elhatározott dolgok volt Németországban a jóvátételi terhek további fizetésének a beszüntetése. S legkétségbeesettebb az őz elején minden bizonytalanság is került volna erre, ha Hoover közbe nem lép az egyéves moratórium javaslatával, amely — mint ismeretes — egyedül Franciaországban talált makacs ellenzésre. Az amerikai Unió, amelynek ez egy részét azért érdeke, mert legfőbb hitelezője a Reichnak, másrészt a világgazdasági válság lehető enyhítése és leküzdése szempontjából, ennek ellenére elfogadta az egyéves haladék elvét, bár ez magában foglalja a jóvátételi probléma újabb revidizálásának a szükségességét is, hiszen elképzeltetlen, hogy Németország csupán egyéves moratórium után már teljes könyvnyedséggel folytassa a fojtogató terhek fizetését.

Franciaország, amely dűzzad a kiviteltől váró aranytól, hallani sem akar a Young-terv megváltoztatásáról, hanem ezzel szemben továbbra kölcsönökkel, mégpedig rövidlejárátu kölcsönökkel szeretné táplálni áldozatát, hogy ilyen módon is megjobban befolyásolhassa, megköthesse politikai akció-szabadságában. A rövidlejárátu kölcsön olyan hurok, amelyet minden pillanatban meg lehet szorítani az adós nyakán, míhelt tetszése szerint mo-

zogni szeretne.

Hogy milyen átkot jelent, éppen a múlt hét napjai illusztrálták Németországban, ahonnan csupán bizalmatlanság legkisebb jelére fejvesztetten menekült még a barátságos angolszász +tke is, özszeomlással fenyegetve a birodalom valóságát. Ez is csak érve arra, hogy Németország még mostani szorultságában se rajongjon a franciák készséges kölcsönajánlataiért, amelyeket egyébként is abszurd politikai feltételekhez próbálnak kötni.

Az ötszázmillió dolláros kölcsönajánlatnak, amelyből Franciaország aránylag az oroszlanrészt, egyharmadát vállalná súlyos pénzügyi és politikai megköltések ellenében, a közelmúlt tanulságai után koránt sincs az a nagy jelentősége, mint egyelőre látszott, még ha hosszabb volna is a lejárat. Pedig szilárd valutára kétségtelenül szüksége van Németországnak, amelynek teherbírását a szükségrende-

Temesváron utcai tüntetést rendeztek a nyugdíjasok

Küldöttség a kormányzóságon, ahol ismét csak ígéretet kaptak

Temesvár, július 21.

A nyugdíjfizetések körüli tarthatatlan állapotok meghozták azt a sajnálatos eredményt, ami az adott körülmények között teljességgel érthető és indokolt s csak az az egyedüli csodálkozni való benne, hogy már régen miért nem következett be. Köztudomású, hogy az államkincstár a választások alkalmával súlyos milliókat dobált el csak azért, hogy a törvénytelen erőszakoskodásokat a kormány helyettesének megszilárdítása érdekében „kifogástalanul” megorganizálja. Ugyanakkor megkérték az állami tisztviselők fizetésének a kiutalásával, garas nélkül hagyták a tanítói kart és betető falat nélkül a nyugdíjasok hatalmas tömegét.

Miért ne lehetne tehát jogos és tökéletesen indokolt az az elkecsereedés, ami a nyugdíjasok köréből

Temesváron robbant ki először zajos utcai tüntetés formájában?

A temesvári nyugdíjasok is csekély két hónap óta nélkülözik az amugyis eléggé sovány járandóságot. A pénzügyigazgatóság két hónap óta minden nap azzal küldte el őket, hogy nincs pénz a nyugdíjasok számára, várniok kell. A teljesen lerongyolódott és éhező nyugdíjasoknak sok volt ez a két hónapi várakozás. Legutóbb azt a hírt terjesztették el közöttük, hogy végre van két millió lejnyi összeg a nyugdíjak kifizetésének megkezdésére. A hír igaznak bizonyult ugyan, de csak a kiváltságosok számára. Mert még a nyugdíjasok között is vannak kiváltságosok és protekciók. Ezek, igaz nem sokan, megkapták mindkét havi elmaradt nyugdíjukat. A többieknek nem maradt semmi.

Ez az igaztalan elosztás aztán betetőzte az amugyis kirobbanás előtt álló elkecsereledést. Kedden reggel minireg nyolcszáz főnyi csoport gyűlt össze a pénzügyigazgatóság előtt. Ezuttal is csak annyit kaptak, mint eddig két hónapon keresztül!

— Nincs pénz! Ami volt, elfogyott!! — A pénz helyett osztogattak rideg elutasítás nem szórt szét, hanem együvé terelte a nyugdíjasokat.

A nyolcszáz főnyi csoport megindult és zajos utcai tüntetés közepette ponult a kormányzósági palota elé.

Itt aztán a tüntetés zaja nem csitult, hanem erősödött. Ez volt a kisérlet annak a küldöttségnek a mondkájához, amelyet Binder nyugalmazott ezredes vezetett föl a kormányzósági palotába.

A küldöttség természetesen Peter Julian kormányzót kereste. De nem találta otthon. A tüntetők lármáját és a küldöttség előadását Petcu Josif titkár hallgatta

tek sorozata teljesen kimerítette. De mit érne a kölcsön, ha ezt a moratórium rövid esztendeje után újra felfajja a jóvátételek Malachja s addig sem lehetne kelőleg gyümölcsöztetni, mert a német ipar terjeszkedési lehetőségeit Franciaország politikai és gazdasági eszközeivel továbbra is meggátolja?

Igaz, itt az ideje, hogy a rövidlejárátu kölcsönök idegesítő rendszerek helyébe végre hosszulejárátu, nyugodt munkára módot adó kölcsönök következzenek Európásperte, mert csak így remélhető a gazdasági válságból való kilábalás. Ennek azonban előfeltétele a bizalom megteremtése, ami viszont elsősorban a békediktátumok rendelkezéseinek az észszerű megváltoztatásától függ. Németország hadisarc-terhei nem maradhatnak az eddigi lehetetleneknek bizonyult summák, minthogy el kell tűnniök azoknak az egyenlőtlenségeknek is, amelyek még mindig két csoportba választják a világ államait s amíg az egyik csoport számára szentséggé avatják a „biztonságot” és a fegyverkezés indokollását, a másiknál csak a teljes nédtelenséget és kiszolgáltatottságot minősilik jogosultnak.

Erről van szó Londonban, ahol a beke-

tárgyalások óta először ülnek hivatalosan a zöld asztal mellett az Egyesült Államok képviselői is. Meglátjuk, hogy az angolszász józanság együttes pressziójának sikerül-e ezuttal jobb belátásra bírni a hajlíthatatlan és rideg önzés elefántesontoronyába zárkózott Franciaországot, amely cinizmusában odáig megy, hogy megrendezett játéknak is hajlandó mondani azt a majdnem tragédiává teljesült ájuldozást, amelyen Németország személyében a múlt héten az egész kapitalizmus átesett.

Vannak, akik a londoni értekezletben a versaillesi béketárgyalások jelentőségéhez mérhető eseményt látnak. Igen, Londonnak most jóvá kellene tennie mindazt a végzetes hibát, amit Versaillesben az angolszászok félrevezettségükben és tájékozatlanságukban megengedtek és ami a mai állapotokhoz vezetett. Hogy az európai problémákhoz hirtelen, a tizenketedik órában visszatért Amerika és a magára eszmélt Anglia képesek lesznek-e erre, attól függ Európa s egyben a világ-gazdaság legközelebbi jövője. Ebből a szemszögből véve Londonnak éppolyan korszakalkotó jelentősége lehet, mint a milyen Versaillesnak volt.

Hogyan fogják alkalmazni az új gabona-törvényt?

A földmívelésügyi minisztérium tájékoztató közleménye

Bukarest, július 21.

Megirtuk, hogy a parlament törvényt szavazott meg, amely módosítja a Madgearu-féle gabonaváltoztatási törvényt, amelyet a kormány tudvalevőleg nem is léptetett életbe. Az új gabona-törvényt két fontos rendszert alkalmaz a gabona értékesítésével kapcsolatosan. Az egyik az, hogy életbe léptetik a buza- és liszt-exportprémiumát, a másik, hogy belyég-illetéket vetnek ki a kenyérre.

A földmívelésügyi minisztérium ma tájékoztató nyilatkozatot tett közzé, amelyben ismerteti az új gabona-törvény alkalmazásának módozatait.

Az új törvény életbeléptetésével, — mondja a földmívelésügyi minisztérium tájékoztatója, — minden exportált vagon buza után 10 ezer, minden vagon exportált liszt után pedig 13 ezer lej prémiumot térít meg az állam az exportőröknek.

A prémium fizetését a Banca Nationala eszközli, még pedig azonnal, amint az exportőr vagyis bizonylattal igazolja, hogy a buzát, vagy lisztet külföldi rendeltetéssel feladta és a küldemény az országhatárt elhagyta. — Az exportőr a vasuti bizonylattal jelentkezik a mezőgazdasági tanács valamelyikénél és a tanács egy, a Banca Nationalához szóló csekkel fizeti ki az exportprémiumát.

A MEZŐGAZDÁK TÁMOGATÁSA

Az új törvény kimondott célja, hogy a mezőgazdákat és mezőgazdaságokat támogassa. Az elgondolás szerint

a 10 ezer lejes buza-prémium fel fogja javítani a belföldi buzaárakat, mert az exportőrök a külföldi áránál vagononként 10

ezer lejjel magasabb árakat fizethetnek.

A törvény nem állapít meg ugynevezett minimális buzaárakat, mert a termelők mindenkor megkapják azt a 10 ezer lejes vagononkénti árkülönbözetet, amelyet az exportőrök prémium formájában kapnak a kincstártól.

A pénzügyminisztérium egyelőre 45 millió lejes alapot létesített az exportprémiumokra, ezt az alapot azonban rövidesen fel fogják emelni.

A KENYÉR-BÉLYEG

Az export-prémiumok alapját a kenyér-bélyegekből befolyó jövedelem képezi. A kenyér-bélyeg kilogrammonként a következőképpen van megállapítva: 1 lej a fehér kenyérre, 1 lej a vekenre, 1 lej az integrál kenyérre, 50 bani a speciális készítményű kenyérre, mint graham, rozs, stb. 200—500 gramm súlyban, 50 bani pedig a barna kenyérre, kilogrammonként.

Azok a pékek, amelyek vekenket, pereceket és egyéb, búzából készült süteményeket gyártanak, a felhasználált liszt után fognak havi átalányt fizetni, még pedig két lej kilogrammonként, a felhasználált liszt után.

A kormány minden eszközzel oda fog hatni, hogy a nép legszélesebb rétege tájékozva legyen a törvény intenciójáról és rendelkezéseiről, hogy a visszaéléseket mindenképpen meg lehessen akadályozni, ugyanakkor részletes kiottatják az ellenőrző közegeket is azokról a módozatokról, amelyek alapján a törvényt alkalmazni kell.

A kormány reméli, hogy az új gabona-törvény nagy előnyére fog válni a mezőgazdáknak és, hogy a buzaárakban jelentős áremelkedés fog bekövetkezni.

Ujabb három napra bezárták a budapesti értéktőzsdét

Budapest, július 21.
A tőzsdetanács elhatározta, hogy a még mindig fennálló okok miatt az értéktőzsdét július 20 és 23 között is zárva tartja.

Öngyilkossági járvány Bukarestben

Bukarest, július 21.
A román fővárosban tegnap leírtak két öngyilkosságot. Berceanu Georgică zenész Strada Sibiu 14 szám alatti lakásán 100 gramm ecetsavat ivott. Tettének oka ismeretlen. — Dumitrescu Elena 24 éves nő ugyanígy kísérelte meg véget vetni életének. — Mohănescu Elena a „Lüoru” hotel 36-os szobájában nagymennyiségű étert vett be. — Bechisch Anna 17 éves lány keserűsággal akarta megmérgezni magát, mert anyja nem akarta visszaengedni Magyarországra, a honnan egy évvel ezelőtt jött. — Rozorea Jenő, a „Petrol-Block” 30 éves munkása, miután különvált feleségétől nem sikerült ísmét az együttélésre beszélni, mellbe lőtte magát, de csak karját sebesítette meg. — Rata Viktoria 18 éves nő össze-szólalkozott vadházastársával s háromszáz gramm denaturált szeszt ivott. — Klopeck Mitzi családi viszály miatt hasonlóképpen mérgezte meg magát.

Kinevezték Bihar és Torontálvármegyék interimártnácsát

Bukarest, július 21.
A hivatalos lap mai száma mintegy husz új városi és megyei interimártnács bizottság kinevezésére szóló miniszteri dekrétumot közöl. A kinevezett tanácsok között van két erdélyi megye is: Bihar és Torontálvármegye interimártnácsa. A bihari tanács tagjai a következők: Stefan Munteanu, Titza Kálmán, Petru Popa, Ludovic Bia, Emanuel Marcovics, dr. Joan Matei, Damaschiu Joanovici, Jonescu Tinea és Constantin Burea. A temestorantali interimártnács bizottság tagjai a következők lettek: Patrachie Trina Ielkész, Augustin Coman tanár, Brady René tanár, G. Prodan, D. Stanculescu, dr. Cornel Bojinca, dr. Conrad Andor, Paraschievici ezredes és Albata György.

Tessék állóhelyet váltani — a Rapidra

Bukarest, július 21.
Egy idő óta, ha valaki a CFR-t szidta, illetékesek és nem illetékesek büszkélkedve tromfolták le a panaszkodót azzal, hogy ime, milyen nagyszerű intézmény a Rapid. Rá kell fizetni azt a kis „tiket” díjat és biztosan szállhatsz fel a vonatra, kényelmes ülőhelyed lesz. Arról azonban, hogy a forgalom megnövekedése esetén több kocsi s a megfelelő számú ülőhelyet bocsássanak az utasok rendelkezésére, úgy látszik, már nem lehet beszélni. Erre mutat legalábbis a CFR legújabb rendelkezése, amely szerint ezután, ha az ülőhelyek már elfogytak, állóhelyet is adnak a Rapidra, amely jeggyel az utas csak a folyósókon tartózkodhatik, de ülőhelyre nincs jogosultság. Elsőosztályon négy, másodosztályon 8 és harmadosztályon 12 állójegyet szolgáltatnak ki kocsinként.

A németországi arany már júniusban Amerikába menekült

Newyork, július 21.
A németországi pánikra jellemző a newyorki Federal Reserve Bank of Newyork jelentése a június hónap folyamán az Egyesült Államokba behozott arany mennyiségéről. Eszerint júniusban 136 millió dollár értékű aranyat hoztak be az Egyesült Államokba, ami az eddig elért legmagasabb mennyiség. — A behozott arany legnagyobb része Németországból származik. Az Egyesült Államok aranykészlete június 13-án 4965 millió dollár, szemben a múltévi 4558 millió dollárral. Ettől eltekintve a mostani év az infláció rekordévé az Egyesült Államokban. Az eddigi első felében ugyanis nem kevesebb mint 15,107 százalékot nemi csödbe 370 millió dollár passzívával. Az előző rekord 1922-ben volt, amikor azonban egész évben még mindig csak 13,380 vállalat bukott meg 375 millió dollár passzívával.

Fontos értekezlet volt a belügyminisztériumban

Kinevezték az új közigazgatási főinspektorokat

Bukarest, július 21.
A belügyminisztériumban Argetoianu elnökle alatt fontos értekezlet volt, a melyen résztvettek Rascanu beszarabiai kormányzó Pop Valér erdélyi miniszter, a három belügyminisztériumi államtitkár, valamint a belügyminisztériumi két államtitkára is. Az értekezlet tárgya volt: kinek nevezzenek ki a tartományi igazgatóságok helyébe létesítendő közigazgatási inspektorátusok élére. Kiszivárgott hírek szerint Argetoianu kérésére az értekezlet a következő neveket állapodott meg:

Temesvár — Peter Julian,
Kolozsvar — Hodor Victor,
Csernovic — Florescu.

Krajova — Canescu,
Jasi — Rascanu,
Bukarest — I. Nicolau.

A kinevezésre kijelölt főinspektorok, a kik csaknem akkora hatáskörrel fognak rendelkezni, mint a jelenlegi tartományi igazgatók, valamennyien képzett közigazgatási vezérfelügyelők teljesítenek szolgálatot. Argetoianu állítolag nagy súlyt helyezett arra, hogy a kinevezéseknél csak a közigazgatási szempontok érvényesüljenek. Illetékes körökben feltűnt, hogy a kisinevi főinspektor-jelölt személyében nem jött létre a megállapodás, amiből különféle következtetéseket vonnak le. Sokan úgy vélik, hogy a késedelmeskedés az ugynevezett beszarabiai problémával áll összefüggésben.

Baltával agyonütötték és feldarabolták kis társukat, mert el akarta árulni, hogy futballoztak

Borzalmas gyermekgyilkosság Kopenhága külvárosában

Kopenhága, július 21.
Borzalmas gyermekgyilkosság történt a vasárnapról-hétfőre virradó éjszaka Kopenhága egyik külvárosában. Két tizenöt éves fiú, akik nemrég szöktek meg egy javítóintézetből, kegyetlenül meggyilkolták egyik hasonlókorú társukat, mert el akarta árulni szüleiknek, hogy együtt futballoztak. A két fiatal gyilkos megvárta amíg beesteledik és ekkor felpofozták a harmadik fiú szüleinek szénapadlására, ahol a sorsáról mit sem sejtő, szerencsétlen gyermek aludni szokott. A két elvetemedett fiú baltát ragadott és azzal addig verte alvó társát, a mig kiszendvedt. Ekkor levetkőztették és testét feldarabolták.

A borzalmas bűntény elkövetése után a gyilkos fiúk hazamentek lefeküdni. — Kora reggel megint futballozni mentek. A gyilkosságot csak délelőtt fedezték fel az egyenlített gyermek szülei, kik azután jelentették a szörnyű tettet a rendőrségnek. A fiatalok gyilkosokat hétfőn délután elfogták. Cinikusnak viselkedtek és a kérdésekre csak annyit mondtak: „Miért akart árulni? Ne akart volna árulni?”

A fiatalok bűnszüket zárt intézetben fogják elhelyezni.

A magyar parlament ünnepélyes megnyitása

Horthy kormányzó megnyitó beszédében békét hirdetett a szomszédállamokkal szemben

Budapest, július 21.
Kedden délelőtt fél 12 órakor ült össze ünnepi megnyitó ülésre az újonnan választott magyar parlament. Távirataink szerint a megnyitó ülés olyan pompával és szemképrázlatos ragyogással zajlott le, amelynek párját csak a régi, háboru előtti magyar politikai élet termelhette ki. A főrendek nagyrésze diszmagyarban jelentek meg, de hozzájárult a ragyogó külsőségek emeléséhez a főpapság és a katonaság is. A külföldi diplomáciai testületek sem maradtak háttérben s így a magyar főváros olyan pazar politikai ünnepségben gyönyörködhetett, amelyről a háboru alatti és a háboru utáni nyomorúságban felseledtek hatalmas tömegének fogalma sem lehetett. A fényes mult támadt fel és ünnepelte magát Budapestben az új magyar parlament kedden délelőtt lezajlott megnyitási ünnepségén. Az összegyűlt képviselők és főrendek előtti pontosan déli 12 órakor jelent meg Horthy kormányzó diszes egyenruhájában.

Fogadására a két korelnök, Bereczely és Apponyi gróf, valamint Bethlen István miniszterelnök szítek.

Bevezető szavaiban Horthy kormányzó utalt azokra az ősi érzésekre, amelyek hosszú évszázadokon keresztül életben tartották és erősítették a magyar nemzetet. A jelenlegi generációnak a világháboru és a nyomában bekövetkezett hatalmas katasztrófa romjainak az eltakarítása jutott. Kormányzói óhaja az, hogy minden magyar erő lélek egyetértéssel és erős összefogással vállalja ezt a munkát, mert csak így kezdődhetik meg a jövő kiépítése. Horthy kormányzó már a bevezetésben megemlékezett az idegen országokban élő magyarokról. A következő kijelentést tette:

— Mi soha el nem muló szeretettel és ragaszkodással gondolunk a határokon túli testvéreinkre.

A továbbiak során megemlékezett a kormányzó a Hoover-terrőről, amelyben annak a bizonyosságát látta, hogy

az egész világ szükségét érzi a békés együttműködésnek és a szinte minden országra egyformán nehezedő súlyos válság leküzdésének.

Magyarország igéri, hogy ebben a munkában is résztvesz, ugyanakkor azonban reméli, hogy ő is elvárhatja a nagyhatalmak támogatását. Egyébként pedig Magyarország minden erejét megfeszítve dolgozik a maga gazdasági talpraállítása. Meglehető eredmény ezen a téren az olasz, osztrák és német gazdasági szerződések. Jelen pillanatban pedig öt állammal folynak a hasonló tárgyalások.

Megemlékezett a kormányzó a Magyarországon élő nemzeti kisebbségekről is, kijelentvén, hogy „itt minden nem magyar anyanyelvű polgár a hagyományos hűséggel dolgozik az ország javára, ami fölött a magyar nemzet büszke örömet fejezi ki”.

A külpolitikával kapcsolatban hangsúlyozta a kormányzó, hogy

az ország békés viszonyt akar szomszédjaival s ezt a békés viszonyt gazdasági szerződésekkel iparkodik alátámasztani.

Es ezzel kapcsolatban újra szentelt egy mondatot az idegen államokban élő magyaroknak: „Kijelentem, hogy a határokon túli testvéreinken van a szemünk és ők segítő támogatásunkban mindig bizhatnak.”

A kormányzói leirat utolsó szavai ezek voltak:

„Bizunk sorsunk javulásában és abban, hogy kivívjuk a magunk igazát.”

Ezután a kormányzó hatalmas tapsvihar és éljenzés közepette hagyta el a parlament épületét. Kíséretében távoztak a két korelnök és Bethlen István miniszterelnök is.

Százötvenöt beszarabiai iskolát szüntetik meg

Bukarest, július 21.

A közoktatásügyi minisztériumból szerzett értesülésünk szerint a kormány újabb 155 beszarabiai iskola megszüntetését vette terbe. Jorga miniszterelnök és közoktatásügyi miniszter már ki is küldte Bratu egyetemi tanárt azzal a megbízással, hogy a helyszínen szerzett tapasztalatok alapján jelölje ki azokat az iskolákat, amelyeknek meg kell halniuk, mert az állam nem gondoskodhatik tovább a sorsukról. A kivégzésre ítélt 155 iskola közül 54 ipariskola lesz.

Jorga döntése és Bratu kiküldetése nagy és indokolt izgalmat váltott ki a beszarabiai állami iskolák tanárai között.

Országos óvintézkedés az augusztusi kommunista tüntetésekre elhárítására

Bukarest, július 21.

A belügyminisztérium tegnap rendelkezést adott az ország összes rendőrközegeinek, hogy az augusztus elsejére várható kommunista megmozdulások megakadályozására tegyék meg a szükséges intézkedéseket. A kommunista internacionálé ugyanis a világháború kitörésének évforduló napján augusztus 1-ét jelölte meg, s ezt az alkalmat a világ minden részében arra használják fel a kommunista, hogy a háboru ellen és a kommunista követelések mellett tüntessenek s egyúttal természetesen, ahol csak lehet, zavargásokat keltsenek. — A belügyminisztérium rendelkezése alapján Bukarestben nagyránu razzia volt, amelyen 20 egyént állítottak elő. Az előállítottak között van Imre Aladár is, az ismeretes parlamenti botrányok egyik főhőse.

40 millió a beszarabiai utak megjavítására

Bukarest, július 21.

Illetékes helyről nyert értesülésünk szerint a kormány Rascanu tábornoknak, Bessarabia jelenlegi kormányzójának, 40 millió leányi összeget utaltatott ki, arra a célra, hogy haladéktalanul kezdesse meg a beszarabiai utvonalak rendbehozását. A jelenlegi pénzügyi viszonyok között jelentős összeget Rascanu tábornok erőteljes fellépése sürgette ki, hangsúlyozva, hogy a beszarabiai utak katasztrofális leromlása hadászati szempontból igen súlyos veszedelemet jelent.

Hírek szerint a tábornoktól kijelölt utvonalakon a munkálatok hamarosan megkezdődnek.

— Utban a „patenta fixa”. Megirtuk már, hogy a kormány komolyan foglalkozik a „patenta fixa” rendszer bevezetésével, aminek legfőbb előnye az volna, hogy a kereskedők és kisiparosok adóját nem évről-évre külön állapítanak meg, hanem 5—10 évre előre. Legújabb értesülésünk szerint az a bizottság, amely ennek a törvényjavaslatnak az előkészítésével van megbízva, már meg is kezdte működését a pénzügyminisztérium keretén belül. Egyelőre gyűjtik azokat a statisztikai adatokat, amelyek azután a törvény összeállításánál alapul szolgálhatnak. Az új törvényjavaslatot érthető érdeklődéssel várja a könnyítősekre nagyon is rászorult kereskedő és iparostársadalom.

CEGÜNK FENNALLASANAK

25 éves jubileuma

ALKALMAVAL, VEVOINKNEK EBBEN AZ ÉVBEN AZ EDDIGINEL IS NAGYOBB KEDVEZMÉNYEKET NYUJTJUK!

SZÉKELY és RÉTI ERDELYRÉSZI BUTORGYAR RT. MAROSVÁSARHELY

Fiókok: BUKAREST BRASSO MAGYSZEBEN

Kedvező fizetési feltételek! Garantált minőség! Szenzációs árak!

London, ahol teljesen elmérgesedett a helyzet

London, július 21.

Hétfőn délután öt óra tizenöt perckor, Párisból jövet, Londonba érkezett az a tizen-német és francia miniszter, akik a Németországban előállott és az egész világra kiható helyzetben, angol kollégáik bevonásával, a döntő szót kell, hogy kimondják.

A londoni tanácskozás résztvevőit hozó vonat a Victoria-pályaudvarra futott be, ahol nagyobb angol delegáció várt rájuk. Amikor a német miniszterek, élükön Brüninggel, látogatók lettek a vasúti kocsi ajtajában,

néhány Londonban élő kampókereszties fiatalember, akik fekete ingben a vonat mellé furakodtak, tüntetni kezdtek Brüning ellen és éltették Hitler.

A pályaudvar angol közönsége erre „Le a háborúval” felkiáltással válaszolt.

A Victoria-pályaudvarról a német és francia miniszterek a Carlton-szállodába hajtat-tak. Rendkívül jó benyomást tett már maga az a körülmény, hogy az egymással szemben-álló tárgyalófelek ugyanabban a szállodában szálltak meg, sőt ugyanazon a folyosón nyitottak nekik szobát. Hir szerint a német és francia miniszterek már a Dower—londoni gyorsvonaton fontos megbeszélést tartottak.

A Carlton-szállodában a francia és a német delegáció tagjai sietve megmosdottak és átöltöztek és utána rögtön az angol Alsóház-ba siettek, ahol pontban hat óra harminc perckor megkezdődött az egész világ óriási

érdeklődése mellett várt londoni konferencia. Az Alsóházban már várta a német és francia minisztereket MacDonalddal angol miniszterel-nök és az angol kormány többi tagjai.

A delegátusok az Alsóház miniszterelnöki szobájába mentek fel és a XIV-ik Lajos kora-beli asztalnál helyezkedtek el.

Először MacDonalddal angol kormányelnök üdvözölte a megjelenteket. Vázolta a mostani válság okait és annak a reményének adott kifejezést, hogy munkálkodásuk eredményes lesz.

Laval francia miniszterelnök állott ezután szólásra. Beszámolt a párisi tanácskozásokról, dicsérlettel emlékezett meg annak barátságos szelleméről, majd behatóan ismertette a fran-cia álláspontot.

— Remélem a barátságos együttműködést Franciaország és Németország között, — fe-jezte be beszédét Laval.

Brüning német kancellár kezdett ezután beszélni. Hálát adott a párisi tanácskozások szívélyes tónusáért, majd leszögezte, hogy Németország pénzügyi helyzetének megmen-tésére először is a külföldi hitelek rendezése, másodsor az aranyfedezet emelése szüksé-ges.

MacDonalddal foglalta össze ezek után az el-hangzottakat. Hangsúlyozta, hogy a londoni tárgyalás világtörténelmi jelentőségű és ép-pen ezért

kimenetele báláthatatlan következmények-

kel járhat az egész világ pénzügyi és gaz-dasági helyzetére.

A tanácskozást este nyolc óra harminc perckor másnap délelőttre halasztották, ami-akor is a külügyminisztérium épületében gyűl-nek össze a delegátusok.

Páris, július 21.

A német delegátusok, Londonba való eluta-zásuk előtt, rendkívül kedvezően nyilatkoz-tak a helyzetről. Brüning, hir szerint, meg-hívtá Lavalt Berlinbe, a látogatás időpontját azonban még nem állapították meg.

Német körök felfogása szerint a párisi tár-gyalások nagyjelentőségű eredménye első sor-ban az, hogy a francia követeléseket nem kell Németország elé terjeszteni, ami csak ultimá-tum formájában történhetett volna meg és teljesen illuzóriussá tette volna a német remé-nyeket. A másik eredmény, hogy a franciák elmentek Londonba és így a tárgyalások súlypontja odakerült. A harmadik eredmény, hogy a légkör megnyihült és a tárgyaló fe-lek megismerték egymást.

UJ PÉNZÜGYI TERV

Legújabb washingtoni jelentés szerint Hoo-ver ott tegnap egész nap behatóan tanácsko-zott Castle és Mills államtitkárokkal, Dames nagykövettel és Morow szenátorral. Hir sze-rint új pénzügyi tervet készítenek elő, amely-nek segítségével elkerülhetők volnának a fran-cia követelések.

A helyzet váratlanul elmérgesedett

London, július 21.

Kedden délelőtti tíz órakor folytatták a tár-gyalásokat a külügyminisztérium épületében. Kiszivárgott hírek szerint,

a helyzet váratlanul ismét elmérgesedett. Laval francia miniszterelnök ugyanis már a tegnap esti összejövetelen kijelentette vol-na, hogy ragaszkodik a Párisban lefektetett francia követelésekhez. A ma délelőtti tár-gyaláson egy újabb meglepetés is érte a né-meteket.

A franciák bejelentették nevezetesen, hogy ragaszkodnak a német vámjövedékek nem-zetközi ellenőrzéséhez.

A helyzet egyébként a mai nap folyamán ismét változhat, miután ma fogják betérjez-tetni az angol—amerikai javaslatot, amely a következő három pontot öleli fel:

1. Vajjon rövidlejáratu hitelek esetén, amelyeket bankközileg adnának Német-orzágnak, és amelyeket a német kor-

mány garantálna, a franciák továbbra is fenntartanak-e politikai követeléseiket?

2. Vajjon rövidlejáratu hitelek esetén sem volnának-e hajlandók tárgyalni a franciák arról, hogy a Hoover-morató-rium lejártával Németország még mindig kérhesse a Young-terv teljesítésének to-vaábbi elhalasztását?

3. Fenntartaná-e Franciaország politi-kai követeléseit akkor is, ha Anglia és Amerika, Franciaország közreműködése nélkül akarna Németországnak kölcsönt nyújtani?

Hir szerint Amerika már ki is dolgozott egy konkrét javaslatot, amely helyettesíté-ne a szükségelt francia százmilliók kölcsönt, ugy, hogy

nincsen kizárva, hogy a még mindig ma-kacsodó Franciaország váratlan kizárásá-val oldják meg Németország nagy problé-máját.

Ezen a ponton nagy angol—francia össze-csapás várható.

Az angol lapok, — tekintettel arra, hogy Anglia a vendéglátó gazda szerepét játsza, — tartózkodnak a polemikus megjegyzések-től, csupán leszögezik, hogy tegnap ismét kö-zel két millió font értékű aranykészlet hagy-ta el Angliát.

A párisi lapok már nem ilyen szordinosak. Hamar észrevették, hogy Londonban Fran-ciaország szerepe másodrendűvé vált és ezért súlyos szemrehányásokat is tesznek Angliá-nak. Az „Echo de Paris” például szemére ve-ti MacDonalddal, hogy halálos döfést készül adni a Young-tervezetnek. A „Petit Parisien” szerint a legnagyobb nehézségek a garancia-kérdés tárgyalása körül lesznek, mert ezen a ponton a francia kormány hajthatatlannak mutatkozik. (A garancia-kérdés vonatkozik első sorban is a jelenlegi határok fenntartá-sára.)

Lloyd George: Nem szabad engedni, hogy Németország a kommunizmus karjaiba vesse magát

Lloyd George, volt angol miniszterel-nök, a Neue Freie Presse egyik legutóbbi számában feltűnést keltő cikket ír arról, hogy mily-en következményekkel járna Németország pénz-ügyi összeomlása.

A volt — és minden bi-zonyal leendő — angol premier cikke első ré-szében élesen támadja a franciákat, akiknek a magatartása következté-ben a Hoover-tervvel kapcsolatos tárgya-lások azt a benyomást kelthették a szem-lélőben, hogy a halálosan beteg Németor-szág ágyánál az orvosok afölött vitatko-znak, hogy melyikük mentse meg és vágja azután zsebre a busás honoráriumot.

A Hoover-terv helyes voltát legjobban a tőzsdék, a közgazdasági élet éme érzé-keny szizmográfjai igazolták. Amerika lemondott 250 millió dollár bevételről, ezzel szemben az összes amerikai tőzs-dekben 6 milliárd dollárral növekedett egyetlen nap alatt, a Hoover-terv publi-kálása után, a tőzsdei értékpapírok for-alma. Ha semmi más sikere nem volna, már ez is megéri, hogy a Hoover-terv megszületett.

De kétségtelen, hogy ennél sokkal na-gyobb eredményeket kell hozzon. Ha a franciák akadékoskodása következtében rosszabbodott is a helyzet Németország-ban, mégis csak a Hoover-terv fogja meg-menteni Németországot, s vele együtt Ausztriát a belső összeomlástól s az en-nek nyomán elkerülhetetlen forradalom-tól.

A kommunista mozgalom állandó erő-södése Németországban a legnagyobb ve-szélyt jelenti egész Európára. A háboru megmutatta, hogy a német nép rendkívül erős, ha megpróbáltatásoknak van ki-téve.

Eppen ezért egy kommunista Német-ország sokkal nagyobb veszélyt jelentene a társadalomra, mint a kommunista Oroszország.

Németországnak van a világban legképzet-tebb munkásosztálya. Ha Németország a jelenlegi gazdasági válságával kellene kihuzzon még egy telet, a bukások és munkanélküliség újabb szomorú tele kétségtelenül a kommunizmus karjaiba kergetné az országot.

Nem tudok elképzelni Európára nézve nagyobb veszedelmet — folytatja érdekes fejtegetéseit Lloyd George —, mint egy nagy kommunista államot Európa közepén. Egy olyan kommunista állam, amelyt a világ egyik legintelligensebb és legfegyelmesebb népe vezet.

Kéz a kézben Németországgal, mert az orosz forradalom megszázaszorozná erejét és jelentőségét. Oroszországnak kimerít-hetetlen nyersanyagforrásai és rendkívüli vitálitáru óriási tömegei vannak. Német-ország pedig rendelkezik azokkal az eszkö-zökkel, tapasztalatokkal és képessé-gekkel, amelyek Oroszország természeti gazdagságának a kiaknázásához szüksé-gesek.

A két ország egyesülve tehát szinte le-győzhetetlen erőt jelentene.

Eppen ezért kellene elkövessenek a töb-

bi népek mindent, hogy ezt az Európára és az egész világra katasztrofális szövete-séget elkerüljék.

Hoover és kormánya boldogak lehet-nek, hogy megtalálták az első lépést a rendkívüli helyzet megoldása felé akkor, amikor már nagyon sokan kezdtek lemond-aní arról, hogy egy ilyen lépés egyálta-lán lehetséges. Az angol nép pedig a ma-ga részéről örül, hogy a két nagy angol-szász állam együttműködése biztató ki-látásokkal kecsegtet a békésebb világ kiala-kulása felé.

100 márkát fizess, ha külföldre akarsz menni!

Berlin, július 21.

A berlini kormány elrendelte, hogy minden német állampolgár, aki külföldre utazik, száz márkát illetéket tar-tozik lefizetni. A rendelet nagy port vert fel és már meg is indultak a kü-lönböző intervenciók annak eltörlésére. A hécsi német követtség táviratilag kér-te, hogy legalább az Ausztriába utazó-kat mentesítsék az illeték alól, ez a ki-vételezés azonban Németország jelenle-gi helyzetében nehezen lesz keresztül-vihető.

Gyönyörű fény

„SCHWARZKOPF-HAIFÉNYPOR”
által, amely a legújabb hajápo-
lószer. Minden SCHWARZKOPF-
SHAMPOON-EXTRA csomaghoz ingyen mel-
szerezsen SCHWARZKOPF-SHAMPOON-EX-
TRA — val és öblítse utána SCHWARZKOPF-
HAIFÉNYNYEL. A HAIFÉNYPOR felfrissíti a
haját és megadja rugalmasságát s azt a cso-
dátos fényt, amelyet Ön annyira szeret!

SCHWARZKOPF-EXTRA
az egyedüli Shampoo hajfényporral

KEPVISELET: „PHARMAG”, BRASOV

Feloszlatják a fő-városi tanácsokat

Bukarest, július 21.

A Viitorul értesülése szerint a belügyminis-
tériumnak elhatározott szándéka, hogy au-
gusztus hó folyamán különböző jogcímek
alatt feloszlatja a főváros összes kerületi ta-
nácsait. Ez viszont csak a bevezető lépés
lesz ahhoz, hogy feloszlatásra kerüljön a köz-
ponti tanács is, amelyben tudvalevőleg szá-
mos politikai szempontból megbízhatatlan
ember ül.

A Viitorul híre a liberálisok körében örö-
met, a nemzeti parasztpárt körében elkesere-
dést váltott ki.

Uj román-lengyel vasuti tarifa lép életbe

Bukarest, július 21.

A vasutügyi vezérigazgatóság közli,
hogy augusztus elsejével új közvetlen
árutarifa lép életbe Románia és Le-
gyelország között. Az új tarifa két
részből áll: közvetlen szállítási tarifa a
lengyel vasuti állomásokra és tarifa a
lengyel kikötőkre. Felvilágosítást az
egyes cikkekre szállítási tarifájára vonat-
kozólag, az állomások főnökségei nyuj-
tanak.

Véres kommunista tüntetés Huszton

Ungvár, július 21.

Súlyos kimenetelű kommunista tüntetés
színhelye volt tegnap Huszt bányászati
város. Hatvan sztrájkoló munkás, Lokota
kommunista szenátor vezetésével, kivo-
nult a folyószabályozási munkálatokhoz
és közútpont zudított az ott dolgozó kőmi-
vesekre, valamint az őrizetükre rendelt
hat csendőrré. A kövek az egyik kőmi-
vesnek kiütötték a szemét, három csend-
őrt pedig véresre sebeztek. A csendőrök
erre fegyverükhöz nyultak és sortüzet
adtak a sztrájkolókra. Az egyik tüntető
haslövést kapott és rövid idő múlva ki-
szenvedett. Több letartóztatás történt.

A "Darmstädter Bank" első halottjai...

Berlin, július 21.

A „Darmstädter Bank” összeomlásának meg-
van az első két halottja. Hétfőn éjszaka ber-
lini villájában veronállal megmérgezte ma-
gát Jaffe Artur hatvannégyéves gyáros és
felesége. Az idősebb házaspárt a „Darmstäd-
ter Bank” bukása csődbérántotta, meg pedig
olyan nyomasztó körülmények között, ame-
lyet sem a férfi, sem az asszony nem tudtak
tulélni. Közös elhatározással a halálba mene-
kültek. Kedden reggel találtak rájuk a háló-
szobájukban, de már egyikükön sem lehetett
segíteni. Bucsulevélükben azt írják, hogy a
„Darmstädter Bank” összeomlása miatt el-
vesztették egész vagyonukat és így megvál-
nak az élettől.

Vergilius sirját találták meg Konstancában

Bukarest, július 21.

Pár nappal ezelőtt beszámoltunk ar-
ról, hogy Konstancia mellett régészeti
szempontból nagyértékű leletekre buk-
kantak. A hir vétele nagy izgalma vált-
tott ki a romániai régészek között, akik
közül többen a helyszínen utaztak, hogy
a leletek jellegét és értékét felbecsüljék.
A látogatók között volt Bratescu egye-
temi tanár is, aki futólagos vizsgálat
nyomán azt a szenzációs kijelentést tette,
hogy véleménye szerint a leletek a szám-
űzetésben élt és meghalt nagy római
költő, Vergilius sirhantjából származhat-
nak.

Bratescu tanár felfedezése, ha valóban
igaznak bizonyul, kétségkívül európai je-
lentőségű lesz. Románia tudományos kö-
rei rendkívüli izgalommal várják a to-
vábbi ásatások eredményét.

Telefon: 518

„MODERN MOZGÓ” BRASSO

Ma kedden premier!
Éneklő hangosfilm

Boldog napok
JANET GAYNOR és CHARLES FARREL-al
Magyar feliratok. Western beszélőgép.

Következő slágerfilmünk
Wladimir Gaidarow
első hangosfilmje
A szenvedélyes szerelem

A hangos film kulisszái mögül

I. Hogy teremt a hangos film milliárdos tőke-koncentrációt

Berlin, július 21.

A nagyérdemű közönség ül az elsötétített moziban, hallgatja az éneklő vásznat s meg van győződve, hogy ez a technika nagyszerűség azért van, hogy őt szórakoztassa. Pedig nem csak az elsötétített nézőtér takar el sok mindent, ami esetleg érdekesebb, mint ami a vásznon történik. A fehér vászon is takarja nagyon érdekes dolgoknak, sokszor fantasztikusabb történeteknek, mint amik rajta megjelennek, melyekben hősök és nemhősök szintén feljutnak a magasba és lebuknak a mélybe. Erdemes egyszer fellebbenteni a fehér vásznat, hogy lássa az ember azt, ami mögötte történik.

És, amiről azt sem lehet mondani, hogy nem romantikus. Ellenkezőleg,

a hangos film keletkezése és uralomra jutása egyike a mai rendszer legromantikusabb fejezeteinek.

Tele, akár csak egy régi lovagregény, cselszövényekkel, küzdelmekkel, valóságos és gazdasági hullákkal. Erdekfeszítő és tanulságos: az olvasó szerénységet tanul belőle, mert meg fogja érteni, hogy a nagyhangú hangos film távolról sem ő érte készült, hanem egyedül azért, mert — jó üzlet. A legjobb üzlet.

Ez az oka annak is, — s nem esztétikai megfontolások, — hogy a hangos film rövid pár év alatt teljesen kitorja a néma filmet. A néma film nem volt nagy üzlet, a néma-film-részek nem állottak első sorban. Mert a némafilm előállítására nem igényelt óriási tőkéket, aránylag kis befektetéssel hozzá lehetett fogni egy film előállításához, miért is kis emberek, esetleg művészek maguk kihozhaták. A vetítőkészülék sem volt nagyon drága, úgy, hogy egy mozi felszerelése kis tőkések számára is hozzáférhető volt. A némafilm, mint ipar és mint üzlet, decentralizált maradt s nem nyújtott alkalmat nagy tőkekoncentrációra, ami nélkül nincs nagy üzlet.

Másképpen a hangos film. A hangos film előállítására drága s drága a készülék, mely a hangos filmet visszaadja. Ugy az előállító vállalat, mint a reprodukáló mozi részéről nagy tőkebefektetéseket igényel.

A hangos filmet felfedező és visszaadó készülékek patentozott találmányokon alapulnak, melyek egynéhány monopolisztikus helyzetben levő nagy elektromos vállalat tulajdonában vannak.

Ezek ezt a kedvező helyzetet óriási nyereségek bezsebelésére használják ki s hallatlan magas árakat szednek a készülék használatáért. Mert, hogy monopolisztikus helyzetüket még jobban fenntartsák, rendszeresen nem adják el a készülékeket, hanem csak bérbeadják. — Ugy, hogy minden filmet, melyet előállítanak bárhol a világon, mindenk előtt az a néhány, kis számú elektromos vállalat keres horribilis összegeket.

Minden felvett 300 méter hangos film szalagért 500 dollár szabadalmi díjat kell fizetni a készülékért az előállítónak.

Ezen kívül minden napért, melyen felvétel történik, 1800—2000 márkát kell fizetni. — S ezeket a súlyos feltételeket a német, amerikai, angol és francia cégek között kötött monopol-szerződések áttörhetetlenné teszik, ugyannyira, hogy kikerülésük teljesen lehetetlen s

nem lehet sehol a világon hangos filmet előállítani a fentjelzett nagy szabadalom tulajdonosok megfizetése nélkül.

Viszont egy hangos filmet visszaadó készülék is 20—60.000 márkába kerül, olyan összeg, mely igen kevés moztulajdonosnak volt meg a zsebében. A következmény, hogy kihitelezések útján a hangos filmre való átállítás által a mozik legnagyobb része a nagy bankok kezébe került.

Egyedül Németországban több, mint ezer mozinak hangosfilmkészülékkel való felszerelése kb. 30—40 millió márkába került.

Kitűnő üzlet a bankok számára. Másrészt azonban a moztulajdonos csak nagy számú látogatottság esetén képes a készülék nagy árát törleszteni: a következmény, hogy a kis mozik sorra elbuktak. Ma már Németországban nem építenek 1200 látogatónál kevesebb berendezett mozi. Az Ufa most kiadott évi jelentése írja, hogy az elmúlt évben 11 mozi vett át összesen 14.000 helyet, s beszüntetett, mint nem rentábilis, tíz mozi, melyekben csak 8500 hely volt. Moziainak átlagos helyszámát a múlt évben 800-ról ezerre emelte.

A cél ma: óriási mozgók, kevés üzemi költség,

séggel, a kis mozgók elhullása pedig szükségesszerű következmény.

Egyedül Berlinben 100-on felül zárták be a kisebb mozikat, a hangos film bevezetése óta. A hangos film tehát szükségessé teszi a mozik koncentrációját s létrehoz a mozi színház iparban egy hatalmas bank-koncentrációs mozgalmat. De ez csak egyik oldala a hangos filmmel kapcsolatos tőkekoncentrációnak. Az általánosan, hogy a hangos film előállítása sokkal drágább és sokkal nagyobb tőkebefektetéseket igényel, mint a néma film, a hangos film előállítása egyszerre jó üzlet lett a nagy tőke számára. Még pedig első sorban a patent jogokkal rendelkező elektromos ipari

Magas lázt kapott Endresz a sok ünnepléstől

Tegnap este háromszáz terítékes bankett volt a Gellért-szállóban, ahol Apponyi mondotta az ünnepi beszédet

Budapest július 21.

Horthy Miklós kormányzó tegnap délután háromnegyedórás kihallgatáson fogadta Endresz György és Magyar Sándor óceánrepülőket. A kihallgatás rendkívül szíves körülmények között folyt le és a végén a kormányzó közölte az óceánrepülővel, hogy

mindkettőjüket szolgálaton kívüli századosokká nevezte ki,

egyidejűleg teljesítményükért a harmadosztályú magyar érdemkeresztet adományozta nekik. Az óceánrepülő ezenkívül ígéretet kaptak a kormányzótól, hogy kivánságukra alkalmazást nyernek a magyar légügyi hivatalnál.

A kormányzó után Gömbös Gyula honvédelmi miniszter fogadta Endreszt és

tőke profitál az új találmányból. Ennek tulajdonítható, hogy

ma már néma filmet sehoh sem állítanak elő.

Amerikában, mely vezet a filmiparban, Chaplin is alig tud néma filmet kihozni s alig van már mozi, hangosfilm készülék nélkül. S éppen úgy máshol is, egy-két évi késedelemmel minden ország moziipara átszertelt a hangos filmre. A nagy német filmiprodukáló vállalatok már csak hangos filmet állítanak elő s a Németországban naponta játszó 2100 mozgóbból több, mint 60 százalék el van látva hangosfilm-készülékkel.

Ez a fejlődés azonban nem ment belső harcok nélkül. A termelési mód sajátja, hogy végül is monopolisztikus alakulatokhoz jut, a melyek óriási hasznokat biztosítanak néhány óriási vállalatnak, a fogyasztók rovására. És az ut, amig ide eljut, a tőkében gyenge kis vállalatok hulláival van szegélyezve. Egy következő cikkben ismertetjük e harcok rövid történetét. Csak így lesz megérthető: hogyan alapította meg Hugenberg Németországban az Ufa filmkirályságot.

Dienes László

Magyart.

Az esti órákban a milléniumi emlékműnél ünnepelték újra a magyar pilótákat, akik ezután kilencórakor a Gellért-szállóban rendezett háromszázterítékes banketten vettek részt. Az asztalfőn gróf Apponyi Albert ült, jobbra tőle Endresz, balra Magyar. A banketten megjelentek az összes politikai és társadalmi előkelőségek. Az asztal fölött piros-fehérvirágokból összeállított repülőgép függött. A vacsora ünnepi szónoka Apponyi volt, akinek beszéde határtalan lelkesedést váltott ki. A társaság a legjobb hangulatban a hajnali órákig maradt együtt.

Endresz a sok ünnepléstől magas lázt kapott, ma azonban már ismét jól érzi magát.

Megszűntek a tartományi igazgatóságok

A közigazgatási törvény módosítása rendezi végre a falusi jegyzők helyzetét is. Összel teljesen új reformmal jön a kormány

Brassó, július 21.

A hivatalos lapban most jelent meg a közigazgatási törvény módosítása. Az új törvény kihirdetésével egyidejűleg megszüntették az összes tartományi igazgatóságokat, amelyek a valóságban sohasem voltak egyszerű iktatóhivataloknál többek. Ezeknek a főleges és sok pénzbe kerülő látszat-decentralizációs intézményeknek a helyébe azonban a Jorga-kormány sem hozott életrevalóbb közigazgatási szervet, hanem

a tartományi igazgatóságokat átkezesztelte felügyeleti és irányítási vezérinspektorátusoknak, amelyek élén valószínűleg az eddigi főnökök maradnak meg.

A régi és az új rend között a legfőbb eltérés az, hogy a felügyelőségek a régi osztályok közül egyedül a belügyi reszortot foglalják magukban, míg a többi ügyosztály visszakerült az illetékes igazgatóságok és inspektorátusok keretébe. Az új inspektorátusok fogják a tartományi igazgatóságokat ilyen értelemben likvidálni, ami azt jelenti, hogy több vagyon aktát egyik hivatalból áttesszük más hivatalba, mert hatáskör tekintetében nincs mit átadni. Hir szerint az inspektorátusok is csak átmeneti jellegű intézmények.

A tartományi igazgatóságok feloszlásával egyidejűleg intézkedések történtek a főhatóságok mellett maradt községi körjegyzők bonyolult helyzetének rendezésére is. Tudott dolog, hogy a most megváltoztatott közigazgatási reform a jegyzőket átminősítette községi tisztviselőkké, ami egyfelől jó alkalom volt arra, hogy többszáz régi és bevált kisebbségi jegyzőt kitegyenek az állásából, de ugyanakkor az egész jegyzői kart a legnyomorúságosabb megélhetési viszonyok közé döntötte. Vannak jegyzők, akik hó-

napok, sőt több, mint egy év óta nem kapták meg a fizetésüket, mert a közigazgatási reform révén a községek elvesztették legfőbb jövedelmi forrásukat és súlyos deficitekkel zárták le költségvetéseiket. A most életbe lépett új törvény végre igyekszik segíteni valamennyire a jegyzőket.

Miután a folyó költségvetésben nincs fedezet a fizetések kiutalására, egyelőre továbbra is a községek kötelesek fizetni a jegyzőket, de ezzel felveszik az ő járandóságait is a költségbe.

és ezentúl az állam fogja a fizetésüket folyósítani. Ezzel egyidejűleg megszűnik a jegyzői állásoknak választás utján való betöltése is, hanem a jövőben a vármegyei prefektus fogja a jegyzőket kinevezni, a szerzett jogok tiszteletben tartása mellett. Ezzel talán véget ér majd a falusi jegyzők hosszú kálváriája, melyet a Goga-féle határozónrendelet vezetett be annak idején!

Kétségtelen, hogy a módosított közigazgatási törvény megszünteti a helyi autonómiának még azt a kis látszatát is, amelyet a nemzeti parasztpárt meghagyott volt.

A törvény újra kibővíti a prefektusok és főszolgabírák hatáskörét. A községek ismét a főszolgabíró ellenőrzése, a megyék pedig a belügyminisztérium fennhatósága alá kerülnek.

A községek költségvetéseit nem a megyei tanács, hanem a prefektus fogja jóváhagyni, míg a városi költségvetéseket a tartományi igazgatóságokból átalakított vezérinspektorátusok főnökei — a prefektusok javaslatára alapján, a törvényhatósági városok és a vármegyék költségvetéseinek jóváhagyása a belügyminisztérium hatáskörébe megy át.

Tekintettel arra, hogy a régi törvénynek még számos rendelkezése érvényben marad,

az esetleges vitás ügyek eldöntésére külön bizottság fog működni a belügyminisztériumban.

De ez is csak átmeneti intézkedés, mert összel a kormány minden valószínűség szerint teljesen leépíti a Maniu-kabinet reformját és egészen új közigazgatási törvényt fog a parlamenttel megszavaztatni.

Antinevralgic

DR. NANU MUSCEL

az egyedüli gyógyszer influenza, migren, idegzsák stb ellen. Csakis eredeti csomagolásban árusítják. Minden dobozban az orvos jelzésével ellátott 2 kapszula (osztályban) van.

Kapható:

gyógyszertárakban és drogériákban. Szf 17171

Marokkói apróhirdetés

Erdélyi nők, az alább következő néhány sor önöknek szól. El kell olvasniuk okvetlenül!

Messze idegenbe szakadt honfitársunk szeretne önökkel komoly és feltétlenül tisztességes ismeretséget kötni. Olyan szándék ez ebben a tisztességtelen világban, amelyet valahogy méltányolni kellene. Előre el kell árulnunk, hogy amennyiben önök ezt a komoly és tisztességes ismeretséget megkötik, semmit sem kockáztatnak, de mindent megnyerhetnek. Az a valaki, aki önökkel ismerkedni óhajt, nem lesz toladó, nem lesz szemtelen, nem okoz fölösleges bosszúságot csapodárságával, mert sohasem fogják azon rajtacsipülni, hogy más hölgyekkel lejt végig a korzón vagy andalog a sétátér felőlabb eső utain, kéz a kézben. Annnyira komoly és tisztességes lesz, hogy még a kezüket sem fogja megérinteni, legfeljebb talán a kézfogó alkalmával. Mert a kézfogót, az anyakönyvvezetőt és a papi áldást biztosra vesszük.

Önök, erdélyi nők, természetesen nem is sejtik, hogy ki lehet az a mesebeli királyfi, aki ilyen melegen, ilyen szent komolysággal érdeklődik önök iránt. Hát megmondjuk, természetesen azzal a feltétellel, hogy ezt a bemutatást önök, a maguk részéről a legkedvesebb előzetekénységgel és kedvességgel fogják viszonozni.

Az önök ismeretlen lovagja elhagyatottabb a börtönbe zárt rabnál. Eppen kilenc éve el messze Erdélytől. Katona az idegen légióban. Napról-napra megcsinálja a szolgálatot, amely cseppet sem olyan gyönyörű, mint mifelénk a katonádság. Követ kell fejtenie, dolgoznia kell a messzi sivatagokon átvezető utak kiépítésében. Néha a marokkói barbár törzsszel is össze kell ütközni s olyankor igazán nem drága az emberélet. Most már túl van a nehézségeken, mindössze egy évet kell még abban a gyilkos klímában várnia, amíg megnyílik előtte a szabadság útja. Egy kis erőben teljesít ezidőszent szolgálatot, ahol szabadideje éppen elég van. És az ilyen elgondolkodások nagy szomorúságot jelentenek a katonámban. Tudjuk ezt mi is nagyon jól, mert volt szerencsénk nekünk is évekig viselni az angyalbört, amelyben sokunkat elvitte az ördög. Elhagyottan, egyedül szenved szomorú gondolataival, de senkije sincsen, akivel érzéseit megoszthatná. Szülei meghaltak, ismerőseiről, rokonairól semmit sem tud. Kihez forduljon, mit csináljon, addig is, amíg letelik az esztendő és visszatérhet az erdélyi rögre?

A fülledt marokkói éjszakában, ahol nincsen erdélyi fülnek annyira kedves békakurutyulás és tücsökeirpelés, hanem sakálivöltés és a hiéna hisztérius kacagása szórakoztatja az álmatlanul hánykolódót, az önök ismeretlen lovagja arra gondolt, hogy beküld egy kis apróhirdetést hozzánk, hadd olvassa el abból mindenki, hogy mit akar az idegen légióba tévedt erdélyi magyar fiu.

Itt közöljük az apróhirdetést, amelyet minden férjhezmenendő erdélyi nőnek ajánlunk figyelmébe.

Szeretnék levelezni erdélyi nővel, mert nekem nőismerősöm nincsen és szándékom van Erdélybe visszamenni s ott megismülni. Legioner Alexandre Sabab, Mc. 5927. 2/3 R. E. Poste Ait-yacoub, Par Midelt, Maroc.

Bizonyosra vesszük, hogy Szabó Sándor legionistának nemcsak a garmadával viszi a leveleket a par-midelti postás. Azt is bizonyosra vesszük, hogy a par-midelti posta nem fogja győzni lebélyegezni honfitársunk válaszleveleit. De az is valószínű, hogy a nagy levélforgalom idővel erősen megcsappan és innen is, onnan is mindössze egy-egy levél utazik a címzett felé. S akkor Szabó Sándor, aki most „rababb a rabnál”, még odalenn a sakálivöltés éjszakájában is boldogan fogja az igazán álmatlanná, mert reggel ugys arra ébred, hogy Erdélyben, — még nem tudjuk ki, — megjött a rózsaszínű boríték.

S hogy könnyebb legyen a helyzetük, erdélyi nők, eláruljuk, hogy a Marokkóba szóló levélre mindössze 10 lej bélyeg ragasztandó.

Ferencváros - Penarol

3:1 (3:0)

Montepideo, július 21. A Ferencváros ma lejátszotta utolsó délamerikai mérkőzését. Ezuttal a Penarol csapattal mérkőzött és a meccset 3:1 (3:0) arányban meg is nyerte. A magyar csapat most már haza indul.

ASTRA

MOZGÓ

BRASSÓ

Jön: „CHRISTINA”
JANÉI GAYNOR-ral

Az idény legmulatságosabb filmje az

ERÉNYCSŐSZ

Elrejtik a király elől a nyugdíjasok kétségbeesett táviratait

Sorban pusztulnak el a nyugdíjasok a nyomoruságtól

„Megölnek bennünket, mert magyarok vagyunk” — Hazug mesék a kiutalt milliókról — Becsapták a nyugdíjasok delegátusait — Végig a nyugdíjasok elkeseredett sorain

Szatmár, július 21

Két vármegye három városában jajgat és kunyorál, sir és könyörög, zug és követel a mindenükből kifosztott, becsapott, kijátszott, elnyomorodott, éhez, nyomorgó, dühöngő nyugdíjasok szerencsétlen, elgyötört, most már mindenre elszánt tömege. Reménytelen harcot folytat Szatmáron, Nagybányán, Nagykárolyban több ezer öreg tisztviselő, nyugdíjas özvegy a pénzügyi hatóságokkal, amelyek kényszerű közönyt utasítják el mindennap az állampénztárak körül újból és újból összeverődő tömegeket, amelyek pedig jogosan követelik immár harmadik, sőt Nagykárolyban a negyedik hónapja visszatartott nyugdíjukat.

Megdöböntök ennek a tömegnek a nyomora, az elkeseredése. Ennél csak az a büös gondatlanság, az a durva szívtelenség megdöböntöb, amellyel Bukarestben átsiklanak az országnak ezen a legnagyobb, legégetőbb szegénynén. Memorandumok, táviratok csapatosan mennek Bukarestbe erről a vidékről és

ezekre a kétségbeesett táviratokra, kérvényekre és memorandumokra még csak válasz sem érkezik heteken, hónapokon át.

Már magához az uralkodóhoz menekültek a kétségbeesésükkel és táviratokban sirták el szörnyű kínlásukat, hónapok óta tartó szenvedésüket, mérhetetlen nélkülözéseiket, de ezek a táviratok sohasem juthattak el a királyhoz. Nem alaptalanul mondják itt a nyugdíjasok, hogy

az ő távirataikat elrejtik a király elől.

Mert ha az uralkodó értesült volna a nyugdíjasok kijátszásáról, már régen intézkedett volna ennek a durva és lelketlen közönynek megtörése iránt.

Most már valóban az éhenhalásig jutottak a nyugdíjasok, akik közül többben elpusztultak, mert nyugdíj hiján nem tudtak orvoshoz menni, gyógyszer venni, hogy segítsenek bajukon. Azok a bukaresti körök, amelyek éhenhalásra ítélték az északromániai nagyrészt magyar nyugdíjasokat, nemsokára elérik céljukat:

már pusztulnak a nyomortól, szenvedéstől ezek a boldogtalanok.

Jöjjön végig velünk, aki büös ebben a borzalmas szegénységben és látni fogja, hogy a nyugdíjasok éhez frontján már nagyon nagy baj van és nagyon közel a veszedelem.

„Ellopták a nyugdíjalapot”

A szatmári pénzügyigazgatóság épülete előtt minden reggel összegyűl a nyugdíjasok tömege. Minden reggel várják, hogy megérkezzék Bukarestből a nyomoruságtól megváltó kiutalás. — És minden reggel hiába várnak. Tolsztoji erő kell ahhoz, hogy ezt a tömeget híven lefesse. A szegénységnek, elesettségnek, elszántságnak és elhagyottságnak olyan retentő képe tárul itt az ember elé, hogy összeszorul tőle az ökö, elfacsarodik a szív.

Mindig elúzik a pénztártól a nyomorultakat, de visszatolakodnak. Talán mégis csak lehetne valamennyi pénzt kicikarni, hiszen három hónapi járandóságukat tartja vissza az államkasszában a kormány közönye, lelkiismeretlensége. Egy száználmas özvegynek sikerül beszonnia a banktömegekkel megrakott pénztárhoz. Nem követel a szerencsétlen, csak könyörög:

— Pénztáros ur, csak hét lejt tessék kiadni a nyugdíjamból. Csak hét lejt, hogy egy kiló kenyert vehessek, mert éhenhalunk.

Csak hét lejt kunyorál. Hétezer lejt több járna neki, ha kiadná a nyugdíját. A hét lejt sem kapja meg. — A nyugdíjasok tömege zugva, zugolódva hallja a megszegyenítő jelenetet. Éles hangok hallatszanak:

— Hová tették a pénzünket? Mit csináltak a nyugdíjallappal, amit a mi

keserves pénzünköl gyűjtötték össze? Ellopták a nyugdíjalapot! Kifosztottak bennünket!

Odabent a pénzügyigazgatóságon idegesen hallgatják a főtisztviselők egykori társaik zugolódását. Biztató jövő a még dolgozó hivatalnokoknak, hogy ezért vonják le minden hónapban a fizetésüknek tekintélyes részét nyugdíjra. Az elszánt hangokra egyik-másik hivatalnok csöndesíteni próbálja a zugolódókat:

— Legyen eszük, ne zugolódjanak, ne vádaskodjanak, mert bajba juthatnak.

Erre még hangosabban rikolt a kétségbeesés és még vadabban zug a vád. Ugyan hol van az a karhatalom, amely fegyvert tudna használni a jogosan követelők elszánt, nyomorult táborára ellen? Nem félnék már ezek senkitől és semmitől. Ugy kiéheztették, elnyomorították, kijátszották és becsapták ezeket, hogy rájuk már nem jöhet semmi, ami rosszabb sorsot hozna.

Jön a hárommillió

Még egyszer felcsillant a remény a szatmári nyugdíjasok szemében. Gyűlést tartottak és annak határozatából küldöttség kereste fel Doros Sándor dr. szenátort, a város ideiglenes polgármesterét, aki megértéssel hallgatta a szörnyű nyomoruságról szóló panaszt és megígérte, hogy eljár a dolgukban. Azt ajánlotta a küldöttségnek Doros szenátor, hogy bízzák meg egyik társukat, a ki vele menjen Bukarestbe. Ő addig el nem jön onnan, míg pénzt nem utaltat a szatmári nyugdíjasoknak. Hálátelt szívvel távozott a küldöttség és boldogan vitte a hírt, hogy Doros Sándor kikaparja a nyugdíjasok millióit, amelyeket immár három hónapja tart vissza valami rossz szellem Bukarestben. A szatmári nyugdíjsok elnökeit, Szilágyi Györgyöt adták Doros mellé és együtt jártak végig Bukarestben az összes fórumokat. Doros szenátor állotta a szavát és

Nagykárolyban, a nyomoruság városában

Ebben a kisvárosban a Károlyi grófok jóvoltából aránytalanul sok volt mindig a hivatalnok. Megyeszékhely volt a kis Nagykároly, hol bővíben voltak mindenféle hivatalnak. A sok hivatalt elhelyezgették onnan s csak a sok nyugdíjas maradt ott. Az a sok magyar tisztviselő, akik már az impériumváltás idején nyugdíjban voltak, vagy akiket azóta penzionáltak.

És itt, ahol ezerhétszáz nyugdíjas van, ahol a lakosság lélekszámának harmada a nyugdíjra van szorulva, április óta nem fizetik a nyugdíjat.

Itt még nagyobb a nyomoruság, mint máshol, mert itt az egész város elszegényedett teljesen. Itt már senkinek sem még alamizsnával sem segíteni a nyugdíjasokat, akik közül többen sorkosztra jártak, amíg volt hova, de ma már megszűnt ez a szeretetvendégség, mert nincs, aki adjon. Itt már pusztultak el nyugdíjasok, akiknek járandóságát visszatartja az állam.

Ezerhétszáz nyugdíjas éhezik itt családostól hosszú hónapok óta és ennek a sok nyomorult embernek még a távirataira sem válaszolnak. Hiszen még ha minden hónapban rendesen megkapnák nyugdíjukat, akkor is csak a legnagyobb igénytelenséggel tudnának kijönni belőle. De három hónap óta még ezt a nyomoruságos pénzüket sem adják ki a szerencsétleneknek. Még csak előlegeket sem adnak nekik. Három hónap óta egy banit sem. Azt várják Bukarestben, hogy mind éhenhaljanak? Persze

nem kár értük, hiszen magyarok.

Nagybányán és Felsőbányán sokkal elszántabbak már a kétségbeesett nyugdíjasok, mint máshol. Itt még az áprilisi nyugdíjat sem fizették ki. Májusban kaptak valami pénzt, ami még a márciusi nyugdíjhoz járt. Azóta semmit. Azaz hogy csak a magyarok nem. Mert a román nemzetiségű nyugdíjasok nagyrésze megkapta a nyugdíját. — Juliusit ugyan még nem, de mindenesetre többet, mint a magyar nyugdíjasok. — ez a lelketlen megkülönböztetés, aminek itt legkevésbé volna helye, csak fokozza az elkeseredést, amely immár veszedelmesen nagy.

A nyugdíjasok néhány vezetőjével beszélgetünk. Ha ezt a beszélgetést a miniszterelnök hallaná, talán még a magyaroknak is kiadná a négy hónapja visszatartott nyugdíjukat — ijedében. Mert ezek a bányai nyugdíjasok már mindenre el vannak szánva. Egykor magasállású hivatalnokok, konszolidált és tekintélyes főtisztviselők úgy beszélnek már itt, ahogy a szocialista szónokok nem mernek szólni az emelvényen. És még csodálkoznak sem lehet ezen az elszánt hajlandóságon. Felháborodni még kevésbé!

— Szarka Ákos vasuti főtisztviselő volt, mikor nyugdíjba került, — mondja el komoran az egyik nyugdíjas. — Szarka Ákos pontos, beosztással élő ember volt, de mert évtizedeken át becsülettel szolgált, soha egyetlen fillér sem tapadt az államéból a kezéhez, so-

A száj kellemetlen illata

visszataszítólag hat. Csúnya színű fogak a legszebb arcot is elégtelenítik. Mindkét szépséghibát néha már egyszeri használat után eltünteti a csodásan üdítő és Chlorodont-fogpép. A fogak már rövid használat után elefántcsont fényt nyernek. Próbálja meg először egy tubussal. Kis tubus ára 20 Lei, nagy tubusé 32 Lei. Mindenütt kapható.

nem nyugodott, míg ki nem csikarta a kiutalást. Tizennyolc millió lejre rug az az összeg, amivel az állam tartozik a szatmári nyugdíjasoknak. A teljes összeg kiutalásáról természetesen szó sem lehet egyszerre, mondták Dorosnak Bukarestben, de hárommilliót nyomban elküldenek a szatmári pénzügyigazgatósághoz, hogy a legégetőbb nyomoron enyhíteni lehessen. Meg is mutatták Dorosnak a pénzügyminiszteriumban a kiutaló határozatot. Szilágyi elnök nagy sietve haza is jött, hogy megvigye a jó hírt a szatmári nyugdíjasoknak, akik áldották Dorost és várták a pénzt.

Egyik nap telt a másik után, de a kiutalt három millió csak nem érkezett meg a szatmári nyugdíjasoknak.

Közben végetért a parlamenti ülészak és Doros szenátor is hazakerült Bukarestből. Nagy volt a meglepetése, amikor a nyugdíjasoktól megtudta, hogy a pénz még mindig nincs itt.

Felháborodva jelentette ki, hogy őt is rutul becsapták, mert saját szemével látta az aláírt kiutaló határozatot, de nem küldték le azt.

Hogy aztán Doros is táviratozott, a megyei prefektus is táviratozott, még magának a királynak is küldtek táviratot, az mind nem tudott segíteni azon a gonosz kétségbeesésen, amivel a szatmári nyugdíjasok dolgát kezelik. A szenátor ur borzasztóan bosszankodik, hogy így becsapták, a nyugdíjasok pedig... azok tovább éheznek és átkozódnak. De már fenyegetőznek is.

ha más jövedelme nem volt, mint a fizetése, szegényen maradt, mikor nyugdalomba vonult. Szegényen, de a nyugdíjából megélt a maga takarékoságával. Pedig orvosra, gyógyszerre is kellett a szegénynek sok pénz, mert szívbajos volt. Kezdett elmaradni a nyugdíj, kezdtek késve fizetni majd sehogysem. Szarka Ákos rendes természetű nem bírta ezt a rendetlenséget. Az ő beosztottsághoz szokott életében olyan felfordulást hozott a nyugdíj elmaradása, hogy még súlyosabbá tette szívbaját, a melynek gyógyítására már nem volt pénze. Hiszen már kenyérre sem telt. Egy másik nyugdíjas társunk nem mert a bajával orvoshoz menni, mert akkor nem lett volna mit ennie. Meghalt.

„El vagyunk szánva a halálra”

Elmondják aztán, hogy most táviratoztak Jorgának, akit arra kértek, hogy utalja ki a nyugdíjukat, de ha nem teljesíti ezt a jogos követelésüket, úgy adjon a miniszterelnök utasítást a helyi hatóságoknak, hogy a jelentkező nyugdíjasoknak adjanak koldulási engedélyt. Ez lesz a végső kísérletük, hogy megmeneküljenek az éhenhalástól. Ha nem jutnak pénzhez, akkor nem várják be a véget, hanem maguk fogják siettetni azt.

— Mi el vagyunk szánva a halálra — mondják komoran — meg is beszéltek már egymás között. Nem akarunk elpusztult kartársaink sorsára jutni. — Hosszu hónapok gyötrelmes halódását mi nem várjuk be, hanem végzünk egymással. De mi olyan hangot adunk a kimúlásunknak, hogy azt meghallja az egész világ. Legalább a még megmaradt társaink sorsán könnyítünk talán.

— Mi a világ elé visszük azt a gyalázatoságot, hogy kifosztottak bennünket, hogy éhenhalásra, öngyilkosságba hajszoltak bele bennünket. Nekünk jár a nyugdíj, mi megfizettük a járandóságokat a magunk keserves keserményéből és nekünk ki kell adni a nyugdíjunktak akár ellopták a nyugdíjallapot, akár nem. Mi nem vagyunk hibásak abban, hogy az államnak nincs pénze a nyugdíjakra.

Ime, itt tartunk már. A nyugdíjasokkal hónapok óta üzött galád játék ime, ide vezetett. Hártsák el ezt a katasztrófát, állítsák meg ennek a páratlan, borzasztó tragédiának a beteljesülését, mert az egész kulturvilág fogja számonkérni az éhenhalt öregeket, elhullott özvegyeket, szegény, boldogtalan, halálba kergetett magyarokat.

Kertész László.

VEGA-OIL

egyedüli olaj, amely hivatott bármely motor jókarbantartására.

Főlerakat Brassó részére:

CONCORDIA Societate Anonimă Română pentru Industria Petrolului

Depozitul de Desiacere Braşov, Bartolomeu. Telefonszám 294.

Hírek

— SZERDÁN ÉRKEZNEK BUKARESTBE A FRANCIA REPÜLŐK. Tudósítónk jelenti: Kapott értesülések szerint a körülzárásra indult francia repülőek szerdán, a reggeli órákban érkeznek Bukarest fölé és szállnak meg a baneasai repülőtéren. A város, valamint a kormány megbízottai előkészületeket tesznek a vendégek fogadására.

— **Lelőttek egy szökni készülő kommunistát.** Bukarestből jelentik: A tighinai sziguranca napokkal ezelőtt arról értesült, hogy a Chilia Noua-i dobbrúdsai faluból Snitovschi György és Cravacenco Miklós famunkások a Ticina melletti gázlón átakarnak szökni Oroszországba. A sziguranca az ottani csendőrséggel karöltve megtett minden előkészületet a szökni készülő kommunisták elfogatására. Sikertelenül csendőrgyűrűvel körülzárták azt a házat ahol a kommunisták rejtőzködtek és megadásra szólították fel őket. A tighinai sziguranca jelentése szerint a két kommunista a csendőrgyűrű dacára szökést kísérelt meg. A csendőrök azonnal sorfűtet adtak a menekülő kommunistákra és halálosan megsebesítették az egyik szökevényt, míg a másik megadta magát.

— **Újabb letartóztatás a buzau-i titokzatos családi dráma ügyében.** Bukarestből jelentik: A buzau-i törvényszék vádtanácsának mai ülésén a titokzatos körülmények között meggyilkolt föld-birtokos ügyvéd fiának ügye került tárgyalásra. Amint már megírtuk, a fiatal Lupescu Constantint az ügyészség a gyilkosságot követő harmadik napon őrizetbe vette, annak dacára, hogy úgy az anyja, mint a huga kétségbeesetten erősítették, hogy az ügyvédjelölt teljesen ártatlan és a tragikus éjszakán nem is tartózkodott Buzau-ban. A mai vádtanácsi ülésen a törvényszék rövid alig tíz perces tanácskozás után az ügyvédjelölt további fogvatartása mellett döntött és ezzel háromra emelkedett a misztikus gyilkossági ügyben letartóztatottak száma.

— **Vérbosszu.** Csernovicból jelentik: Hétfő este 8 óra tájban borzalmas kiáltásra, majd kínos hörgésre lettek figyelmesek a Piata Unirii járókelői. — **Wagner Ferenc** foglalkozás nélküli egyén hátulról orozva megtámadta és leszúrta Kausz Illes nevű, hasonlóképpen meg nem állapítható foglalkozása egyént. Mindakettő a csernovici alvilághoz tartoztak. Wagner letartóztatásakor elmondotta, hogy bosszúból ölte meg Kauszt, aki egyik fivérét meggyilkolta s aki ellen emiatt vérbosszút esküdött.

— **Telket is kaptak ajándékba a magyar oceanrepülő.** Budapestről jelentik: Endresz és Magyar oceanrepülő a sikeres út jutalmazására 600—600 négyzetméteres telket kaptak ajándékba a mátyásföldi repülőtéren mellett. Rothermere lord tizezer dolláros ajándékát a pilóták már felvették.

— **Két gyermekhalál Szászrégenben.** Tudósítónk jelenti: Szászrégenben tegnap délután két halálos végű szerencsétlenség történt. Halász Todor 12 éves gyerek fürdés közben a Marosba fulladt. A második szerencsétlenség áldozata Cuclinger Sándor tizenöt éves bádogosinas, aki tizenöt méter magasból, házfedés közben lezuhant. A szerencsétlen gyermeket haldokolva szállították a kórházba. Felépüléséhez nincs remény.

— **Újabb két áldozata van a bukaresti hőségnek.** Bukarestből jelentik: Tegnap nem volt olyan nagyfokú meleg észlelhető, mint az előző napokon s a hőnek mégis két áldozata van. Zoe Ursulescu 20 éves himzőnő napszúrás következtében eszméletét veszítette. Elisabeta Anorica 76 éves nő az utcán érte súlyos napszúrás. A mentők mindkettőjüket a metóállomásra szállították.

— **A prágai sakkolimpiás eredményei.** Prágából jelentik: Az itteni sakkolimpiászon a 12-ik fordulón a következő pontszámok alakultak ki: Lettország 31 (2), Csehszlovákia 28 (3), Jugoszlávia 28 (3), Németország 28 (1), USA 27 (5), Ausztria 27 (2), Magyarország 24 (2), Anglia 24 (3).

Amortizációs kölcsönöket

városi házakra lej értékben. 10—40 évi időtartamra folyósítatunk.
Kolozsvári Népbank és Zálog Hitelintézet R. I. Szép-neca 1. Szg

— **NAGY EDE ADY-DALAI.** Ady Endre néhány reprezentatív versét zenésítette meg Nagy Ede dalköltő. A kompozíciók nagyrészen magyaros motívumokon épültek és sok helyütt közel is férnek Ady magyaros szelleméhez, ha dekadenciájától kissé távol is állanak. A csinosan kiállított füzet kapható a szerzőnél.

— **WILDE SALOMEJÁT FELOLDOTTA AZ ANGOL CENZURA.** Londonból jelentik: Az angol cenzurahivatal érdekes határozatot hozott. Feloldotta a játéktízlalom alól Wilde Oszkár világhírű Saloméját, amelyet mindaddig nem volt szabad Angliában előadni.

— **ÚJ REKORDREPÜLÉSRE KESZÜL A VILÁG KÖRÜL KÉT AMERIKAI PILOTA.** Newyorkból jelentik: Harndorn és Pangborn amerikai pilóták világméretű utra startolnak a newyorki repülőtéren. A két repülőnek az a célja, hogy megdöntse Post és Gatty multiheti nyolc és fél napos világméretű repülési rekordját. Harndorn és Pangborn erre az utra speciális benzintartályokat építtetett repülőgépeibe, amely nyolcezer kilométeres akciórádiust biztosít, közbeeső benzinfelvétel nélkül. A gép sebessége óránként kétszáz kilométer. A két pilóta Newyorkból egész Moszkváig akar leszállás nélkül repülni. Berlinben csak legvégső esetben szállnának le. Moszkvából ugyan csak leszállás nélkül repülnének tovább Newyorkig.

— **Meghalt Törzs Jenő felesége, Forray Rózi.** Budapestről jelentik: A magyar színpadművészetnek, Beöthy László, Vágó Béla, Bérczy Ernő halála után, ma újabb gyász van: hétfőn este, hosszas betegeskedés után, elhunyt Törzs Jenőnek, a nagy magyar színésznek a művészetben is méltó társa és felesége, Forray Rózi. Az elhunyt művésznő a Thália-társulatnál kezdte pályafutását, ahol Shaw- és Ibsen-darabokat játszott. Leghíresebb szerepe Ibsen Peer Gynt-jének Aase-anyója volt. Legtöbbször Szemes Béla „Gazdag leány” című darabjának Fraulein Marieját játszotta, háromszázötvenszer. Nagy sikereket aratott a Magyar Színházban, ahol Beöthy László kedvence volt. Később a Belvárosi és Renaissance színházaknak lett tagja. Forray Rózi a legboldogabb családi életet élte Törzs Jenővel. Férjén kívül három gyermeke és az egész magyar színházi világ gyászolja.

— **A KOZÁKOK BUCSUJÉJE A BRASSÓI EURÓPA KÁVÉHAZBAN.** A „Guslar” kórus ma, kedden este tartja bucsusztóját az Európa termében és teraszán. Az együttes azzal köszöni meg a brassói közönség eddigi nagy érdeklődését, hogy utolsó estélyére az eddig szedett belépti díjat törli, ma tehát díjtalan a belépés a kozákok hangversenyéhez.

— **Időjárásjelentés.** Budapestről táviratozzák: A Meteorológiai Intézet jelentése szerint szeles idő várható, sok helyütt esővel, zivattal és hősüléddel.

— **Marosmegye ajándéka Ileana főhercegnőnek.** Marosvásárhelyről jelentik: Ileana főhercegnő esküvői ajándékaul Marosmegye két darab csodálatosan szép, művészi kidolgozású aragonit tárgyat küldött. Az ajándékot Marosmegye prefektusa nyújtja át a főhercegi párnak.

— **FELTÜNŐEN GARÁZDALKODNAK A BETÖRŐK TEMESVÁRON.** Tudósítónk jelenti: Az utóbbi napok során Temesváron feltűnően sok betörést követtek el, amint a rendőrségi hivatalos jelentés mondja: — ismeretlen tettesek. Kedre virradó éjszaka aztán három újabb vakmerő betörés bizonyított be, hogy a vagyonát és éjszakai nyugalmát feltő polgárság egyre növekvő aggodalma teljesen indokolt. Az újabb betörések tettesei közül ugyanis csak egyet sikerült elfogni, de ez az eredmény sem a rendőrségnek köszönhető. — A betörők első áldozata egyébként Lebontó György táblalábó villája volt, amelyet az „ismeretlen tettesek” teljesen felforgattak. A táblalábó és családja valahol a Regátban nyaral s így a kár csak visszaérkezésük után állapítható meg. Kevesebb volt a betörők zsákmánya a Plohu-féle fűszerüzletben, ahonnan összesen 30 ezer lej készpénzt és nagyobb mennyiségű árut vittek el. Érdekes, hogy a tettesek az üzlet kifosztása után gyújtogatást kíséreltek meg, de a hevenyében élesített tűz szerencsére magától kialudt. A harmadik áldozat Reb János dr. ügyvéd lett volna, akinek az irodáját törtek fel. A háziak idejében észrevették, hogy hivataln vendég tartózkodik az irodában s elállva a kijáratot, le akarták fülni a betörőt, aki az utolsó percben az utca felőli ablakon kiugrott és menekülni kezdett. Izgalmas hajszája fejlődött ki, amelynek során a tettenért betörő már-már megugrott, mert az üldözők utcaik hosszát egyetlen rendőrt sem találtak. Szerencsére azonban a koránkelő közönség egy része összezaladt az üldözők kiáltozására s így sikerült elfogni a menekülő, aki-ben mindenki nagy meglepetésére, Jurca George nemrégiben elcsúszott fiatalembert ismerték fel. — A rendőrség megállapította, hogy Jurca hosszabb idő óta kizárólag betörésből él.

— **HAZASSÁG.** Kósa Irma és Kuharcz Öllvér folyó hó 22-én este 7 órakor tartják esküvőjüket a brassói római katolikus templomban. (Minden külön értesítés helyett.)

— **A brassómegyei nyugdíjasok figyelmébe.** A nyugdíjasok egyesületének vezetősége közli a következőket: A brassói pénzügyigazgató új rendelete szerint a nyugdíjakat ezentúl csak az ő személyes láttamozása után fizetik. Ez a láttamozás szombaton reggel lesz. Minden nyugdíjasnak érdeke, hogy személyesen megjelenjen.

— **AZ OSZTRÁK NŐK A HAZASSÁGI JOG MEGVÁLTOZTATÁSÁRÓL.** Bécsből jelentik: Az osztrák nők szövetsége a kormány valamennyi tagjához és a parlamenti képviselőkhez is nyomtatott javaslatot juttatott a házassági jog megváltoztatásáról. A nők azt kívánják, hogy az új osztrák házassági törvény minden tekintetben legalább is egyenjogúságot biztosítson a házasságban a nőknek, sok tekintetben azonban fölényt akarnak a férfakkal szemben.

— **Londonból Franciaországba utazik Heléna főhercegnő.** Londonból jelentik: Heléna főhercegnő tegnap intervjút adott egy angol lap munkatársának és ez alkalommal kijelentette, hogy angolai utazása Károly király tudtával és beleegyezésével történt. A főhercegnőnek egyetlen kívánsága — mint mondtta — hogy ne álljon a különböző szenzációs híresztelések középpontjában. A „Star” jelentése szerint Heléna legfeljebb egy hétig marad Angliában, majd hosszabb időre Franciaországba utazik.

— **Eső esetén — visszakar a szobaár-ból.** Bécsből jelentik: Az egyik bécsi biztosítótársaság elvállalta, hogy biztosítja az itteni szállodákat eső esetére. A kötés kimondja, hogy, ha hetenként legalább két eső nap van, a vendégek husz százalékos visszatérítést kapnak a szobaárból. Ezt a huszszázalékot a biztosító társaság fizeti.

— **A FÜRDŐ FLÓRT TRAGIKUS FINALEJA.** Berlinből jelentik: Egy Swinemündében nyaraló berlini kereskedő könnyű kalandba keveredett egy ugyancsak ott üdülő fiatal nővel. Két heti ismeretség után a kereskedő rájött arra, hogy a nő nem más, mint saját leánya, egy táncosnő gyermeke, akivel fiatal korában szoros barátságban élt. Amikor ezt megtudta, a leányt agyonlőtte, azután ő is öngyilkosságot követett el.

— **Letartóztaták a budapesti halálház építőjét.** Budapestről táviratozzák: A Szent László-uton összeomlott s nyolc embert maga alá temetett halálház építőjét, Moor Géza mérnököt és főállár-ját, Borsós Jánost, előzetes letartóztatásba helyezték, miután a vizsgálat megállapította, hogy rendkívül súlyos mulasztások történtek az építkezésnél. Az eljárás többrendbeli, gondatlansághól elkövetett emberölés miatt folyik ellenük. Minden kétséget kizáróla kiderült, hogy egyes fontos és nélkülözhetetlen vasszerkezeteket nem helyeztek el az építkezésnél, másokat viszont silány anyagokból pótoltak. A szerencsétlenségnek ilyen körülmények között feltétlenül le kellett következnie.

— **KISÉRŐZENE A LONDONI KONFERENCIAHOZ.** A londoni konferencia megnyitásával jóformán egyidőben, délután hat órakor, az angol légi haderő huszonkét repülőre, összesen háromszáz géppel, 1700 méter magasságból elméleti bomba- és gépfigyelőparázott zúdított az angol fővárosra. Ezzel megkezdődött a légi hadgyakorlat. A gyakorlat tétele a következő: az ellenség, valamelyik kontinens nagyhatalom, meglepetésszerűen, ultimátum nélkül, megtámadja Londont. A gyakorlat alkalmából kipróbálták különleges fényszórókat, gyorstűző légi-ágyukat, óriási bombavetőrepülőgépeket és rendkívül gyors, új vadászgépeket.

— **Elítélt kommunisták.** Déváról jelentik: Dr. Almasan Augustin ügyvéd, a Dolgozók Blokkjának volt listavezető jelöltje, továbbá 11 társának izgatás miatti bűnügyében, folyó hó 17-én tartotta meg a dévai törvényszék a főtárgyalást. Annak idején megírtuk, hogy a vádlottakat a vizsgálóbíró előzetes letartóztatásba helyezte, de dr. Almasant hat heti vizsgálati fogság után tízezer lej kaució ellenében szabadlábra helyezték, míg a többi vádlott a főtárgyalás napjára letartóztatásban volt. A megtartott főtárgyalás rendjén a vádlottak tagadták a terükre rótt bűncselekményt. A törvényszék egész napon át tartó tárgyalás után este 9 órakor hirdette ki ítéletét, mely szerint Gombó Samu elsőrendű vádlottat 5 havi, dr. Almasant és Székely Miklóst 4 havi, míg a többi vádlottakat egy és fél havi elzárásra ítélte, három pedig felmentett. A vizsgálati fogságból dr. Almasannak 6, Gombónak pedig 8 hetet számítottak be. Az ügyész súlyosbíttáért, az elítéltek felmentésükért felelősek. A védelmet dr. Bürger Ernő temesvári ügyvéd látta el.

Indítás: csak VARTA

akkumulátorral biztos!

— **SZENT ANNA-BUCSU.** A Szent Annai szokásos évi bucsu az idén július hó 26-án, vasárnap tartják meg.

— **Asztma és szívbetege, mell- és tüdőbaj, görvély és angolkór, pajzsmirigynagyobbodás és golyvaképződés** eseteiben „**Ferenc József**” keserűviz a gyomor és belek működését kitünően szabályozza. Európai és amerikai klinikusok tuberkulotikus egyéneknek tápasztalták, hogy a betegség kezdetén jelentkező székrekedések a **Ferenc József** viz használatára folytán lényegesen enyhültek. A **Ferenc József** keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **ELVESZETT.** Barna, egy éves, „Alza” nevezetű nőtény vadászkutyá. Jutalom ellenében átadandó: Helm Ottó, Brassó, Porond, tér 18. szám.

— **ANNA-BÁL** Előpatakon. Július hó 25-én szombaton, az előpataki fürdőző közönség nagyobb szabású Anna-bált rendez, amelyre a környékbeli érdeklődőket is a legzibesebben meghívja és elvárja. — A rendezőség.

— **BOLDIN KORNÉL, VOLT KOLOZSVAI ÉVI ELZÁRÁSRA ÍTÉLTÉK.** Déváról jelentik: Ma ítélték a törvényszék a letartóztatásban levő Boldin komiszár felett. Közöltük annak idején, hogy a nemzeti parasztpárti kormány által külföldi tanulmányutra küldött komiszárt, közvetlen hazatérése után a vizsgálóbíró okirathamisítás, sikkasztás és megvesztegetés bűntette miatt előzetes letartóztatásba helyezte, s a mai tárgyalásra szuronys börtönör vezette elő azt a Boldint, aki egykoron mások letartóztatása felett kiszorult teljhatalommal. A főtárgyalás iránt, a főszereplő személyére való tekintettel, élénk érdeklődés nyilvánult meg, s annak minden mozzanatát éber figyelemmel kísérte a hallgató közönség. A törvényszék Boldint hamis érettségi bizonyítvány gyártásra, továbbá 800 lej hivatalos pénznek elikkasztása, végül megvesztegetés miatt, másfél évi elzárásra ítélte, amiből 4 hónapot a vizsgálati fogságban töltött időből beleszámítottak. Az ügyész az ítéletben megnyugodott, Boldin ellenben felebbezett. A büntetés nagyságára való tekintettel, továbbra is fogva marad.

— **ELJEGYZÉS.** Varga Ilonkát (Brassó) eljegyezte Kerékgyártó Sándor (Brassó). (Minden külön értesítés helyett.)

— **Dr. Avédné felgyógyult.** Csikszere-dáról jelentik: A dr. Avéd János gyermekálfalusi ügyvéd ellen elkövetett halálos bombamerénylet súlyos sebesültje dr. Avéd Jánosné, felgyógyult és rövidesen elhagyhatja a szanatóriumot.

— **BRASSÓI ORVOSI HIR.** Dr. Sindel Alfred, nő- és belgyógyász, átköltözött: lakik és rendel 11—1 és 3—fél 5-ig, Brassó, Fekete-utca 17. Telefon 581.

— **Az elbocsátott vasutasok szegénységi bizonyítványát nem láttamozta az adóhivatal.** Tudósítónk jelenti: Beszámoltunk arról, hogy a Csikmegyéből elbocsátott vasutasok perrel támadták meg az államot jogaikban való visszahelyezésükért. Azt is megírtuk, hogy a beadvány 500 lejes bélyeg és más illeték alá esik. A Magyar Párt csiki tagozata érdeklődött a tábla mellett működő igazgatási bíróságnál, hogy nem-e tudnának ezek az igazán szegény és kenyér nélkül álló emberek szegény alapon perelni. Azt a felvilágosítást kapták, hogy a bíróság mellőz minden bélyeg és más taksát csak mellékeljék a szükséges szegénységi bizonyítványt. — Az elcsapott szegény vasutasok megint a nyakukba vetették a lábukat és instanciáztak, míg nagynehezen kiállították a községi előjárások a szegénységi bizonyítványokat. Azonban, amit igazolt az egyik fórum, azt nem veszi tekintetbe a másik. A szegénységi bizonyítványokat láttamoznia kell az adóhivatalnak is. Az adóhivatal felsőbb utasításra hivatkozva megtagadta a bizonyítványok láttamozását azt hozván fel nyomós okul, hogy a jegyzők hátha hamis adatokat irtak be.

Fürdőszoba-

berendezési cikkek, gáz és forrócsövek állandóan raktáron.
„Armatura” r. r. t. Fiók cégnél
Brassó, Malom-u. 1. (Kut-u. sarok).

Ruhákat vegyileg fest, tisztít: **CZINK, CLUJ.** Postaküldeményeknél 20% engedmény.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca. 91

Keleti levelek

Irja: Baklay Ervin

Egész bráhmán-falvakat találhatunk, amelyek lakosai földművelők. Hanem azért a bráhmánok tekintélyes része mai napig is fenntartotta ősi jellegét: többnyire közülük kerülnek ki a papok, köztük a tudósok, írók és India „leiteineri” is. A bráhmánok főkasztja tíz nagy nemzetségre (gótira) oszlik, amelyek mindegyike egy-egy ősi, legendás szentet vezet vissza családját. A gótira tagjai csak más gótrához tartozókkal köthet házasságot s ezzel megőrzik a nemzetséget a degenerálódástól. Körülbelül tizenöt millió bráhmán él ma India területén.

Az egykori második kaszt, a harcok ksatirijáké, már kevésbé tudta megőrizni különállóságát. Mindamellett a rádzsputok („királyi leszármazottak”), akik különösen a róluk elnevezett Rádzsputánában élnek nagy tömegekben, tisztá ksatirija-kasztnak számítanak. Ksatirijáknak tekintik magukat a délnyugati partvidéken lakó mahráthák is, akik nagy szerepet játszottak India ujkori történetében. A mohamedánok ellen évszázadokon át küzdöttek úgy a rádzsputok, mint a mahráthák, államaik túl is éltek a Nagymogulok muzulmán birodalmát és sokáig vitassák tették a brit fennhatóságot Indiában. A mai ugynevezett „bennszülött államok” (native states) uralkodói, a mahrádszák, csaknem kivétel nélkül rádzsput származásúak. Ma már persze a khattri (ksatirija) kasztok nagyrésze is békés foglalkozásokat űz, de a brit-indiai hadsereg és a mahrádszák hadereinek tetemes része is a rádzsputok közül kerül ki.

iparüzőknél, gazdasági szerepét is. A hindu százmilliók legnagyobb része azonban a vaisja- és sudrakasztokból létrejött kasztokhoz tartozik és a fentebb említett bántó kinövésük is ezekben az alantasabb kasztokban burjánzottak el. A legbántóbb jelenség az ugynevezett „érinthetlenség” elve. A legalantasabb sudrakasztokat a magasabb kasztok, sőt még a jobb sudra kasztok is tisztátalanoknak tartják. A házassági és étkezési tilalmon felül még attól is őrizkednek, hogy a tisztátalan kaszt tagjait akár véletlenül is megérintse. Az érintés tisztátalanná teszi azt is, aki elkövette és csak körülmenyes ceremóniák és mosakodások révén tisztulhat meg újra. Mindenesetre van ennek a szokásnak némi jogos, elsősorban egészségügyi alapja is, hiszen a tisztátalanoknak tartott kasztok rendszeren olyan ezenyves foglalkozásokat űznek, hogy a legfelvilágosultabb európai sem tartaná kíváncsinak tulságosan közeli hozzájuk. De másrészt, az érinthetlenség elve sok igazságtalanságnak és embertelenségnek forrása. A nagy reformerek, élükön Gándhival, szakadatlanul küzdenek ellene és ma milliókra tehető azoknak a száma, kiket eddig érinthetetleneknek tartottak, de most már a „tisztá” kasztok elfogulatlanul érintkeznek velük.

A kaszt, különösen a kereskedőknél és játsza. Pótolja Indiában a nyugati szakszervezeteket, sőt munkásjóléti szempontból a szakszervezeteket is. A kaszt (illetve alkaszt) tagjai ugyanazt a foglalkozást űzik s az előjárók szabályozzák úgy a bérkérdéseket, mint a munkamegosztást, hogy a kaszt minden tagja arányosan részesülhessen a munkaalakalmakban. A kaszt törvény elleni vétéseket pénzbírsággal büntetik, amely munkában vagy természetben is leróható. — a jövődelem a kasztközösség tartalékalapját gyarapítja, melyből munkaképteleneket és özvegyeket támogatnak. A kasztalakulások folyamata mai nap sem szűnt meg, folytonosan jönnek létre új kasztok, de az is előfordul, hogy közelálló kasztok egybeolvadnak. A reformerek főcélja éppen az, hogy a sok elkülönült kasztot fokozatosan ismét az őseredetű alaposztályokba tömörítsék, s ezzel a társadalmi struktúráját egyszerűsítsék.

A kaszt nemcsak társadalmi hanem vallási szervezet is. Éppen ezért rejlik oly hatalmas erő benne. A kasztrendszer kíváncsan összetartó és fenntartó erejét bizonyítja az a tény is, hogy pl. a zsidó-hek-nél, akik pedig a XV–XVI században éppen a kasztrendszer elvetésének alapján tömörültek külön vallásos rendbe, az alapvető kasztosztódás dővel ismét magától lábrakapott.

A kasztrendszer, ha majd a nagy reformerek hatása folytán megzabolul kinövésűtől és elveszti tulszigorú merevségét a jövőben is a hinduság főerőforrása maradni. Előnyösen pótolhatja az a népjóléti intézményeket, amelyeket a nyugat csak a legutóbbi évszázad vagy század folyamán létesített, anélkül, hogy a terhek az államra hárulnának. A vallásos jellege eleve kizárja a nyugalanságot és elégtelenséget: az egyén meggyőződésével és hittel ragaszkodik mesterségéhez és életcéljához, mert úgy tartja, hogy felsőbb erkölcsi törvény hatalma állította arra a helyre, melyet el-

Az indiai kasztrendszer

foglal. Nem áll az sem, hogy a kasztkorlátok útját állják a tehetség érvényesülésének. Először is: többet ér egy kitünő

39.

értelmes mesterember, mint egy közepes, féltékességű akarnok bármely pályán, másodszor: a kivételes tehetség utat törhet magának a kasztrendszer dacára is, amint számtalanszor a multban és előfordul mostanság is, hogy egy-egy kivételes tehetség kiemelkedik alacsony kasztjából és minden kaszthatáron túl, egyetemes jelentőségre tesz szert. A közepes kereskedő családból származott Gándhit vagy az egyik alantasabb bráhmán nemzetség-

ből való Tagoret a legelőkelőbb és legtisztább eredetű bráhmán is hódolattal ismeri el és nem egy neves közéleti nagyság emelkedett föl alantas sorból. Nagyon hihető, hogy a kinövéseitől megszabadított indiai kasztrendszer tul fogja élni a nyugati, teóriákon épült legújabb társadalmi program-rendszereket, amelyek ellen éppen a kaszt-szellem védi meg India százmillióit.

Gütermann & Co.

Védjegy:

Schapp-selyem

Elismert legjobb minőség!

Főképviselet egész Romániában:

Gépselyem-gyárak

Gomblyukselyem

ORA, 45/3, 10 méter.
HALMA, 30/3, 10 méter,
HELA, 40/3, 10 méter

Védjegy:

Reall-selyem

Vigyázn! a védjegyre!

Gépselyem

LABORA, 130 3, 50 méter
KORONASELYEM, 50 méter

EMANUEL WISNER. BUCUREȘTI, Bulev Maria 8

CEMENT- ÉS AGYAGIPARI GÉPEK

Csészlógépek, lokomobilok

Cementtelőcserepek, üvegesbeton-blokkok, cementlapok, csövek, kugyűrűk, vályuk, betonkeverőgépek, gipszlemezgépek stb. gyártására. I-ma cementfésztékek. Agyagtégla és csereprések, hengerművek, közútok, komplett cement- és agyagipari berendezések.

Raktárról szállítja:

„MODERNA” építőipari Gépek R-t.

Brassó, Kis-utca 14. szám.

M előtt gépeket vásárol, tekintse meg raktárunkat.

Költségvetések, prospektusok díjmentesen

A legolcsóbb cserépkályhák és Zsolnay Faiance fal-burkolat- lemezek, terraszó padló-lapok

legújabb mintákban, nagy választékban, mélyen leszállított áron. — Kályhaátrakások és javítások, csak a

TERACOTTA

cserépkályhalakaknál

BRASSO,
Strada Patriarchul Miron 8
(Gyár-ut)

Telefon 794. Telefon 794.

Iskolák Egyesületek

— A B. T. E. VASÁRNAPI KIRÁNDULASAI. A Brassói Turista Egyesület vasárnap két kirándulást rendez. I. csoport: Szent Anna-tóhoz, az Anna-napi bucsu megtekintésére. — Indulás vasárnap reggel 4 órakor a Kertsch-villa elől autóbusszal Bükszádig. — Részvételi díj személyenként 120 lej. — II. csoport: Nagykirálykői zomboly (dolina). — Indulás vasárnap reggel 2 óra 30 perckor a Transilvania elől. Vezető Prox Alfréd. — Autóbusszdíj személyenként 60 lej. Mindkét kirándulásra előzetes jelentkezés kötelező, legkésőbb szombat déli 12 óráig, a Brassói Lapok kiadóhivatalában, ahol a részvételi díj lefizetendő.

— SZÜLÖK! Leánygyermeküket hav 1000 lejért jó nevelést és teljes ellátást kapnak a

APRÓHIRDETÉSEK

Hétköznap: egy szó 6, vastag betűkből 12 lej. Vasárnap: 7-50. illetve 15 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Négyeszi hirdetés esetén 25% engedmény. Állást keresőknek 25% kedvezmény. A bucaresti kiadás részére: szavanként 3 lej. 50 szeri megjelenésnél 2 lej.

Vétel-eladás

Liszt, minden minőségben kapható a Fabricale Constantinescu Coltau Teleormara brassói lerakatánál. Bartha, Erdélyi Nyilvános Raktárházak, Brassó, Vasut-utca 45. Konkurencián kívüli árak. 15987

Vennék Arad vagy Temesvár vidékén 2–3 szobás villát, 10–15 hold ingatlanl. Ajánlatokat a Brassói Lapok kiadóhivatala 15998 sz. alatt továbbít.

Eladó borok és pincefelszerelések. A felszámolás alatt álló Erdély-hegylajai Bortermelő Szövetésége Rt. birtokában lévő borait, hordóit és pincefelszereléseit kis részletekben is eladóvá tette. Érdeklődőknek felvilágosítást ad Horváth Pál Aiud-Nagynyed. 15683

Eladó 1070 mm. máv gőzcsészlő garnitúra jókarban, egy Kork-féle aratógép. Stefan Sándor, Ozun, Treiscaune. 14019

Sürgősen eladó 2.000.000 lejért villa kerttel, Bukarestben, a Parcul Bonaparte-ben, értéke 4.000.000 lej! Adómentes. Cim: Str. Praga 6. 14016

Allást nyer

Gőzkazánpéssz azonnali beépésre kerestetik. Gyerő János Úrmös. 15993

A brassói magyar evangélikus egyház takarítónőt keres. Lópiac 32. 14007

Tanulófiut keres csemegekereskedés. Farkas és Társa Brassó, Kapu-utca 62. 14008

Lakás

Bukarestben, a Cismigiu-parkhoz közel, keresek modern kétszemeslyes butorozott szobát fürdőszoba használatl. Pogány, Schitu Magureanu 21. eiaj. Telefon 63–64. 15990

Butorozott szoba kiadó, különbejárattal. Bukarest, Calea Dorobantilor 1. Clementinnál. Megtekinthető délután 6–8 között. 15995

Forgalmas helyen berendezett fodrászüzlet kiadó. Szabó Sándor, Brassó, Gácsmajor 45. 14010

Brassóban, jóforgalmu helyen levő fűszerüzlet augusztus 15-re kiadó, vagy átadó. Cim 14009 sz. alatt a brassói kiadóban.

BRASSÓBAN, SZENT JÁNOS-UCCABAN október elsejére 2 uccai szobás lakás és aug. 1-től szoba konyhából álló udvari lakás — bármelyik esetleg kerthasználatl, stb. kiadó. Cim 14011 sz. alatt a brassói kiadóban.

Egy butorozatlan szobát keresek Brassóban, Cim14013 sz. alatt a brassói kiadóban.

Vegyes

Bukarestben, uricsaládnál elsőrendű házi-koszt kapható, házán kívül is abonoma. Ugyan ott egy különbejárattal elegáns butorozott szoba teljes ellátással vagy anélkül kiadó. Lieberman, Sif. Gheorghe Nou, 5. I. emelet. 15994

Nagyon finom házikoszt kapható Fischmannnál, Brassó. Kórház-utca 31. sz. 14014

B. L. Felelősszerkesztő: Braşov—Brassó, Kapu-utca 56—58. Telefon-interurban: (szerk és kiadóhivatal) 1—77 és 82

Bucuresti—Bukarest, I. Bulevardul Şobitu Magureanu 21. — Telefonszám: 363—64

ABRASSOI LAPOK nyomdavidallatának kiadása és rotáció nyomása, Brassóban.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Havonta 100, negyedévre 300, félre 600, évente 1200 lej. Magyarországra negyedévre 14, félre 28, évente 56 pengő. A többi külföldi államokba negyedévre 420, félre 820, évente 1600 lej.

megbízások ieltételére és fizetések átvételére tenni, helyi megbízottakon kívül a köv. központi megbízottak vannak feljogosítva: Bartha Géza Dán Dániel, Gerő Sándor.

MEGBIZOTTAK. Arad:

Piaţa Impăratul Traian 1. (Halmágyi Pál) — **Dés:** Str. S. Barnufiu 10. (Osztián Kálmán) — **Déva:** Str. Ioan Creanga 2. (Balogh Géza), Telefon 17 (Huayad- és Alsófehérmegyei részére. **Kolozsvár:** Str. Dubalarilor 7. (volt Timár-utca) (Neumann Ignác). — **Marosvásárhely:** Benjámín Árpád. Szentgyörgy-utca 6. — **Marostordamegye:** Szabó Jenő Cime: Marosvásárhely, Strada Reghiului 10. — **Nagyszében:** Strada Turnului 13. (Szigetváry László) — **Nagyvárad:** Str. Nic Jiga 32 (Szabó Gyula) — **Szatmár:** Rákóczy-ut 37. (Kertész László). Szatmár- és Máramarosmegyei részére. — **Szilágysonlyó:** (Hesperin Ernő) — **Temesvár:** Gyárváros, Tigris-utca 4. (Halmágyi Pál). — **Torda:** Str. Regele Ferdinand 25. (Dánes József).

HIRDETÉSEKET

felvesznek a kiadóhivatalok, a megbízottak, valamint minden bel- és külföldi hirdetőiroda. Részletes tarifákkal készséggel szolgálunk.

székelyudvarhelyi Irgalmas Nővérek leányintézetében. Román leányliceum és tanító-nőképző kint a városban. Bővebb felvilágosítást ad a zárda előjárósága.

PRIMARIA MUNICIPIULUI BRASOV
No. 16210—1931. Serv. ad-tiv.

HIRDETMÉNY

A közlekedésügyi minisztérium 22302—1931. számú rendeletével a felsőtömösi (Timişul de sus) állomás, (a Predeal—Oradea vasuti vonalon), kibővítésére szükséges, a Szent Ferenc-rend tulajdonát képező telkekre, (határ: a Tömös patak), vonatkozólag a közhasznosság jelentetett ki.

Az érvényben levő magyar kisajátítási törvény: 1881. évi 41. t. c. 53. paragrafusa, s. a. k. alapján, ezennel a t. közönség, valamint a kérdéses telkek tulajdonosainak tudomására hozzuk, hogy a tárgyalás ezen ügyben 1931. évi július hó 30-ára, csütörtökre, déli 12 órára pan kitűzve, a városi tanács gyűlés-terében, (Re-

gele Carol 53., I. emelet), a fent idézett törvény rendelkezései alapján kiküldött kisajátítási bizottság előtt.

A telkek tulajdonosait ezennel felhívjuk, hogy a fentemlített napon a bizottság előtt jelenjenek meg, érdekeik megóvása céljából, tudomásul vévén, hogy távollétük esetében a bizottság náluk nélkül is fog határozni. A ter és a kisajátítási kimutatás a városi közigazgatási ügyosztályánál (I. em. 4. ajtó) betekinttők.

Brasov, la 16. Julie 1931

Comisia Interimară,

Presedinte: Suciu m. p. Secretar General: Socaciu m. p.

Műszaki könyvekben,

nyelvtanokban, szótárakban állandó nagy raktár a Brassói Lapok Könyvtárában. Kérje díjtalan árjegyzékünket!